

UNIwersytet
Warszawski

Warszawska szkoła
lingwistyki stosowanej

50 lat – dobry początek

Streszczenia wykładów

Polskie szkoły lingwistyki
stosowanej – historia,
status, perspektywy

17–19 listopada 2022

Warszawa, Dobra 55

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA**

DOSKONAŁA NAUKA
Konferencja
Polskie szkoły lingwistyki stosowanej
– historia, status, perspektywy

DOFINANSOWANIE
131 815,00 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ
148 072,20 zł

Warszawska szkoła lingwistyki stosowanej

50 lat – dobry początek

Jubileuszowa konferencja naukowa pod Patronatem Honorowym
JM Rektora Uniwersytetu Warszawskiego Alojzego Nowaka

*Polskie szkoły lingwistyki stosowanej
– historia, status, perspektywy*

z okazji

Jubileuszu 50-lecia Instytutu Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytetu Warszawskiego

17–19 XI 2022
Warszawa, Dobra 55

Zapraszamy do obejrzenia jubileuszowej wystawy
„50 lat Instytutu Lingwistyki Stosowanej”
w korytarzu głównym na II p.

Komitet organizacyjny

Magdalena Olpińska-Szkiełko (Dziekan Wydziału Lingwistyki Stosowanej)

Anna Jopek-Bosiacka (Dyrektor Instytutu Lingwistyki Stosowanej)

Grzegorz Pawłowski (Wydział Lingwistyki Stosowanej)
Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego

Agnieszka Andrychowicz-Trojanowska (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Ilona Banasiak (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Agnieszka Błaszczak (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Małgorzata Guławska (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Małgorzata Jabłońska (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Dominik Kudła (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Magdalena Latkowska (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Mariusz Mela (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Maciej Stanaszek (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Komitet honorowy

Małgorzata Tryuk (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Elżbieta Gajek (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Ewa Gruszczyńska (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Zuzanna Dzięgielewska-Pecyńska (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Wojciech Gilewski (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Elżbieta Kaźmierczak (University of Illinois)

Mirosław Moczulski (Wydział Lingwistyki Stosowanej)

Historia

Historia warszawskiej szkoły lingwistyki stosowanej sięga przełomu lat 60. i 70. ubiegłego wieku. W tym czasie refleksja nad kluczowymi zagadnieniami lingwistyki wśród polskich uczonych była rozproszona. Ta sytuacja zaczęła się zmieniać za sprawą profesora Ludwika Zabrockiego. To on zainteresował kilku swoich uczniów problemami językoznawstwa stosowanego i doprowadził do utworzenia Zakładu Językoznawstwa Stosowanego na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jednakże autorem kompleksowej, lecz przede wszystkim nowatorskiej koncepcji lingwistyki stosowanej, był profesor Franciszek Grucza. W 1971 roku, w którym Profesor przystępował do tworzenia projektu Instytutu Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Warszawskim, Międzynarodowe Stowarzyszenie Lingwistyki Stosowanej (AILA) liczyło sobie zaledwie siedem lat, a w skali światowej nie było ani jednej jednostki akademickiej dedykowanej lingwistyce stosowanej. Powołany przez Profesora do życia w lutym 1972 roku Instytut Lingwistyki Stosowanej był zatem pierwszą samodzielną akademicką jednostką organizacyjną na świecie, którą Profesor nieprzerwanie kierował do końca 1998 roku. W tym roku mija pięćdziesiąt lat od chwili ukonstytuowania się instytutu oraz rozpoczęcia jego oficjalnej działalności jesienią 1972 roku.

Wykład inauguracyjny

piątek
9:15 – 10:00
aula 1.008

prof. dr hab. Małgorzata Tryuk
Uniwersytet Warszawski

***Z zagadnień tłumaczenia ustnego. Przeszłość –
teraźniejszość – perspektywy***

Tematem wystąpienia będzie ukazanie rozwoju badań nad tłumaczeniem ustnym od początków XX w. do czasów współczesnych, konstytuowanie się teorii przekładu ustnego jako odrębnej dyscypliny translatorycznej oraz pojawianie się nowych odmian tłumaczenia ustnego w odpowiedzi na nowe, społeczne potrzeby.

W badaniach nad przekładem ustnym ważną rolę odgrywają polscy translatorycy, związani m.in. z Instytutem Lingwistyki Stosowanej UW, który jako jedyna placówka akademicka w Polsce ma w swojej strukturze wyodrębnioną jednostkę „Zakład Badań nad Przekładem Ustnym i Audiowizualnym”.

Wykłady plenarne

piątek
10:00 – 10:45
aula 1.008

prof. dr hab. Piotr Stalmaszczyk
Uniwersytet Łódzki

***Pytania o naturę języka: pomiędzy językoznawstwem
a filozofią języka***

Niniejszy referat będzie poświęcony omówieniu pytań o naturę języka stawianych w obrębie wybranych teorii językoznawczych, z uwzględnieniem nieco szerszego kontekstu filozoficznego, zwłaszcza analitycznej filozofii języka. Skoncentruję się zwłaszcza na „pytaniach Chomsky’ego” i „pytaniach Searle’a”. Omówię również pokrótce możliwe związki zachodzące pomiędzy badaniem języka a dociekaniem filozoficznymi. Odpowiedzi na pytania Chomsky’ego i Searle’a chciałbym również rozpatrywać w perspektywie zmian zachodzących w nowożytnej filozofii, zwłaszcza w szeroko pojętej tradycji „kognitywno-analitycznej”.

Dodatkowym celem referatu jest ukazanie znaczenia pojęcia paradygmatu dla rozwoju wybranych współczesnych teorii językoznawczych. Inspiracje do dyskusji pochodzą zarówno z publikacji o charakterze teoretycznym i metodologicznym, jak i z filozofii języka i językoznawstwa oraz metalingwistyki. Przedstawię pokrótce pojęcie paradygmatu, w klasycznym ujęciu Kuhna, a także w ujęciach preferowanych w naukach społecznych i humanistycznych oraz w wybranych koncepcjach językoznawczych. Zwrócę uwagę na konsekwencje przyjętych założeń ontologicznych oraz na sposób prowadzenia argumentacji w wybranych

paradygmatach. W drugiej części referatu podejmuję zagadnienie wielości i porównywalności paradygmatów i przedstawiam własną koncepcję możliwych paradygmatów w badaniach nad językiem. Nawiązuję również do biolingwistycznej koncepcji języka, w której język traktowany jest jako rodzaj naturalny.

Na zakończenie wspomnę o możliwych przesunięciach w przedmiocie badań, czyli rozszerzeniu paradygmatów (rozumianych tu jako sposoby porządkowania, postrzegania i konstruowania świata) w obrębie szeroko rozumianej kognitywno-analitycznej tradycji filozofii nowożytnej, a także w zmianie zakresu pytań o naturę języka (i świata):

- zastąpienie pytań o strukturę świata pytaniami o strukturę umysłu (Kant);
- utożsamienie struktury umysłu ze strukturą pojęć (C. I. Lewis);
- utożsamienie struktury świata ze strukturą języka (Wittgenstein);
- utożsamienie struktury pojęć ze strukturą rozmaitych systemów symbolicznych: nauki, filozofii, sztuki, percepcji (Goodman);
- przejście od badania struktury języka do badania struktury umysłu (m.in. Chomsky, Jackendoff, Johnson, Searle);
- przejście od badania struktury języka do interdyscyplinarnego badania struktury świadomości, społeczeństwa i kultury (m.in. Jackendoff, Searle, Everett, Tomasello, Taylor, Johnson).

Wspomniane powyżej współczesne propozycje dotyczące struktury języka i struktury umysłu (Chomsky), architektury języka, umysłu i kultury (Jackendoff), filozofii umysłu i ontologii społecznej (Searle), ekologicznego podejścia do języka jako narzędzia kultury (Everett), kulturowych źródeł ludzkiego poznawania (Tomasello) oraz krytycznej filozofii języka (Taylor) stanowią bardzo różne i często niewspółmierne podejścia teoretyczne, wszystkie jednak wskazują na fundamentalność pytań o język oraz na ścisłe związki zachodzące pomiędzy badaniem języka i rzeczywistości.

piątek
14:30 – 15:15
aula 1.008

dr hab. Agnieszka Andrychowicz-Trojanowska
Uniwersytet Warszawski

O badaniach w glottodydaktyce
– wczoraj, dziś i jutro

Mimo że historia uczenia się i nauczania języków obcych sięga początków interlingwalnych kontaktów komunikacyjnych między ludźmi, czyli momentu językowego zróżnicowania wspólnoty ludzkiej, historia badań glottodydaktycznych nie jest aż tak długa. Początkowo w poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie o to, jak uczyć się języków obcych opierano się wyłącznie na doświadczeniu nauczycieli tych języków, co skutkowało pojawieniem się opisów danej metody nauczania. Wkrótce jednak rozpoczęto interpretowanie przedstawianych metod pod kątem lingwistycznym i ich modyfikowanie. Eksperymentalna weryfikacja i konfrontacja

metod nauczania była dopiero następnym krokiem.

Bardzo istotnym etapem rozwoju dyscypliny na gruncie polskim było powstanie w 1972 roku Instytutu Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Warszawskim, co dało początek rozwojowi glottodydaktyki jako samodzielnej dyscypliny naukowej. Do dziś nie tylko ILS, ale cały Wydział Lingwistyki Stosowanej UW jest istotnym centrum badań glottodydaktycznych.

Celem wystąpienia jest krótkie przedstawienie najciekawszych nurtów w (polskich) badaniach glottodydaktycznych na przestrzeni lat, ale także perspektywy badawczej na najbliższą przyszłość. Punkt ciężkości stanowią będą badania prowadzone na Wydziale Lingwistyki Stosowanej.

sobota
9:00 - 9:45
aula 1.008

prof. dr hab. Ewa Żebrowska
Uniwersytet Warszawski

Językoznawstwo (stosowane): pomiędzy empiryzmem i aprioryzmem

W wykładzie podejmę problematykę statusu językoznawstwa, w tym językoznawstwa stosowanego jako nauki wobec wyzwań współczesności, sytuując je na tle różnych koncepcji nauki.

sobota
9:45 - 10:30
aula 1.008

prof. UŚ dr hab. Renata Dampc-Jarosz
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Początek i koniec, czyli co kryje się za progiem? O uwodzeniu, formowaniu i poszukiwaniu w kontekście przemian kultury niemieckiej

Jubileusz 50-lecia powstania Wydziału Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego skłania do refleksji na temat znaczenia edukacji kiedyś i dzisiaj. Nie chodzi przy tym jedynie o edukację jako wyraz systemowych rozwiązań, które bez wątplenia są ważne, ale bardziej o to, co nauczanie i uczenie się (nie)wymierne może zdziałać. Dyskursy o nauczaniu oscylują bowiem często pomiędzy potrzebą współistnienia w systemie a zachowaniem indywidualności. Pytanie o kształtowanie jednostki towarzyszy rozwojowi kultury od czasów starożytnych, zyskując na znaczeniu szczególnie w momentach kryzysu wartości. W krajach niemieckojęzycznych pojęcie „Bildung” łączyło się z szerszym programem formacyjnym, obejmując nie tych pojedyncze osoby, ale także grupy społeczne i konstytuujący się w XIX wieku naród. Wychodząc od pojęcia „Bildung”, referat będzie próbą podjęcia pytania o skuteczność programu formacyjnego, jego kulturowe i literackie ucieleśnienia, myśląc za niemieckim pedagogiem H.-E. Tenorthem, „skargą” na niemożności, ograniczenia i niepowodzenia, ale i spojrzeniem z „nadzieją” na przyszłość, przekroczeniem „progów doświadczeń” (W. Benjamin), czasu, przestrzeni i samego siebie.

sobota
14:45 – 15:30
aula 1.008

prof. UW dr hab. Małgorzata Gaszyńska-Magiera
Uniwersytet Warszawski

Przekład literacki i wędrówki pamięci. O przekładach prozy obozowej Jorgego Semprúna na hiszpański i polski

Współcześnie badania nad pamięcią są jednym ze wspólnych mianowników badań rozwijających się w obszarze kulturoznawstwa i przekładoznawstwa. Jest to szerokie pole, w którym uwadze badaczy podlega wiele bardziej szczegółowych zagadnień, takich jak przekład jako medium umożliwiające przetrwanie pamięci, przekład jako pomost między tekstem dawnym i nowym tekstem, pamięć elektroniczna, rola przekładu w zapominaniu, oddziaływanie władzy na przekład i pamięć, tłumacz jako tzw. drugi świadek (Brownlie 2016).

W swoim wystąpieniu chciałabym skoncentrować się na specyfice i znaczeniu badań nad tłumaczeniem literackich narracji pamięciowych. Ramę teoretyczną stanowi koncepcja „wędrującej pamięci” (travelling memory, Erll 2011), zgodnie z którą natura pamięci jest dynamiczna i zmienna w czasie, w związku z tym może ona przekraczać granice etniczne i narodowe, niekiedy przybierając charakter ponadnarodowy (transnational). Z tej perspektywy przekład literacki może być traktowany jako swoisty wehikuł, pozwalający pamięci na przemieszczanie się w czasie i przestrzeni.

Jako przykład wędrówek pamięci dokonujących się za pomocą tłumaczenia literackiego posłużą mi przekłady obozowej prozy Jorgego Semprúna, hiszpańskiego pisarza tworzącego przede wszystkim po francusku, na język hiszpański i polski. Chciałabym zwrócić uwagę na swoistość tłumaczenia narracji pamięciowych, czynniki warunkujące decyzje podejmowane przez tłumaczy oraz ewentualne konsekwencje pojawiania się takich przekładów w kulturach docelowych.

sobota
15:30 – 16:15
aula 1.008

dr hab. Agnieszka Biernacka
Uniwersytet Warszawski

Tłumaczenie sądowe na odległość

Tłumaczenie zdalne w postępowaniu sądowym w Polsce nie pojawiło wraz z pandemią COVID-19, choć uznaje się, że niewątpliwie przyczyniła się ona do przyspieszenia powszechnego zastosowania nowych technologii w przekładzie ustnym. Wykorzystanie technologii komunikacyjnych w przekładzie sądowym, w szczególności przy użyciu wideokonferencji i telekonferencji, reguluje m.in. rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami Państw Członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych, a ponadto odnośne przepisy krajowe. W grudniu 2020 r. informowano, że w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem,

przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz sytuacji kryzysowych z nich wynikających (Dz. U. z 2020 r., poz. 374) oraz ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących środków ochronnych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r., poz. 875), statystycznie co 36., a w niektórych sądach co 4. posiedzenie sądu odbywało się zdalnie. W celu zebrania danych na temat aktualnych wyzwań w tłumaczeniu sądowym wynikających z ograniczeń pandemicznych, zmian w środowisku pracy tłumacza oraz rozwiązań technicznych wykorzystywanych w czasie pandemii i umożliwiających przejście od tłumaczenia stacjonarnego do tłumaczenia zdalnego, w październiku 2021 r. przeprowadziłam wśród tłumaczy przysięgłych w Polsce badanie ankietowe. Wyniki badania wskazują, że w polskim kontekście tłumaczenie sądowe miało silne podstawy prawne do płynnego przejścia od tłumaczenia stacjonarnego do tłumaczenia online, jednocześnie jednak odpowiedzi respondentów ujawniają rozdźwięk między założeniami systemowymi a praktyką tłumaczy. W szczególności ani przepisy krajowe, ani wytyczne przekazywane przez sądy, zarówno na stronach internetowych, jak i w indywidualnej korespondencji z tłumaczami, zostały przez niektórych respondentów uznane za niewystarczające. Ponadto większość respondentów nie wykonywała tłumaczeń na odległość, a niemal połowa wykonywała tłumaczenia ustne w sądzie rzadziej niż przed pandemią. Oznacza to, że sądy ograniczyły liczbę tłumaczonych rozpraw, a zatem sprawy musiały być rozpatrywane na posiedzeniach niejawnych. Podsumowując, biorąc pod uwagę, że zaledwie 40% respondentów stwierdziło, że korzysta z różnych narzędzi technologicznych, należy myśleć o potrzebie większego upowszechniania wiedzy i umiejętności o tłumaczeniu sądowym na odległość.

18 XI 2022
piątek

Warszawa
Dobra 55

Konferencja naukowa *Polskie szkoły lingwistyki stosowanej – historia, status, perspektywy*

aula 1.008	9:00	Otwarcie konferencji Ewa Żebrowska <i>Prodziekan ds. naukowych Wydziału Lingwistyki Stosowanej</i>
	9:15 – 10:00	Wykład inauguracyjny Małgorzata Tryuk (UW) <i>Z zagadnień tłumaczenia ustnego. Przeszłość – terażniejszość – perspektywy</i>
	10:00 – 10:45	Wykład plenarny Piotr Stalmaszczyk (UŁ) <i>Pytania o naturę języka: pomiędzy językoznawstwem a filozofią języka</i>
10:45 – 11:15		Przerwa
11:15 – 13:15		Obrady w sekcjach
13:15 – 14:30		Obiad
aula 1.008	14:30 – 15:15	Wykład plenarny Agnieszka Andrychowicz-Trojanowska (UW) <i>O badaniach w glottodydaktyce – wczoraj, dziś i jutro</i>
15:15 – 17:15		Obrady w sekcjach

18 XI 2022
piątek

Warszawa
Dobra 55

Obrady w sekcjach | 11:15 – 13:15

Sekcja	A Język	B Komunikacja specjalistyczna	D Glottodydaktyka	E Translatoryka
Sala	2.170	2.156	2.164	2.158
Moderacja	Grzegorz Pawłowski	Paweł Szerszeń	Magdalena Olpińska-Szkiełto	Anna Jopek-Bosiacka
11:15 – 11:45	Izabela Winiarska-Górska (UW) <i>Staropolski tekst specjalistyczny w opisie historycznojęzykowym (założenia metodologiczne i dyskusyjne problemy na wybranych przykładach)</i>	Anna Borowska (UW) <i>Lingwistyka stosowana w lotnictwie. Awialingwistyczne obszary badawcze</i>	Przemysław Gębal (PŚ) <i>Dydaktyka języków obcych wczoraj, dziś i jutro z perspektywy lingwistyki stosowanej</i>	Michał Garcarz (UWr) <i>Przekład czy tłumaczenie specjalistyczne? Rozważania o interjęzykowym przenoszeniu znaczenia</i>
11:45 – 12:15	Olga Lesicka (UW) <i>Koncepcja metodyki badań nad terminami ekonomicznymi w formie metafor w języku rosyjskim. Podejście kognitywne i porównawcze z językiem angielskim i polskim</i>	Łukasz Płeś (UŁ) <i>Terminologiczność opisów patentowych</i>	Monika Kusiak-Pisowacka (UJ) <i>Nauczanie języka angielskiego w badaniach studentów neofilologii</i>	Magdalena Filar (UJ) <i>Kształcenie kreatywności w przekładzie w grupie początkujących tłumaczy – przegląd zadań i narzędzi translacyjnych</i>
12:15 – 12:45	Magdalena Szulc-Brzozowska (KUL) <i>Profilowanie stereotypu pojęcia patriotyzmu w niemieckim i polskim dyskursie prasowym – ujęcie kontrastywne</i>	Dorota Kozakiewicz-Kłosowska (UW) <i>Rzeczywistość (post) pandemiczna a pojęcie jakości życia. „Covidowa” komunikacja społeczna w Polsce i we Włoszech</i>	Janusz Stopyra (UWr) <i>Projekt edukacyjny „Motywacja polskich i niemieckich wyrazów wielomorfemowych o identycznej referencji” na UWr (s. letni r. akad. 2021/22)</i>	Konrad Klimkowski (UMCS) <i>Antropocentryczne wyprofilowanie kompetencji świadczenia usług tłumaczeniowych – implikacje dydaktyczne</i>
12:45 – 13:15	Ida Stria (UW) <i>Interlingwistyka w perspektywie. Czego możemy nauczyć się od społeczności języka planowego?</i>	Aleksandra Pawlicka (UW) <i>Czy adwersarze uczą się na własnych błędach? Ewolucja nagłówków fake news</i>	Lucyna Krenz-Brzozowska (UAM) <i>Praca z językiem specjalistycznym na zajęciach z tłumaczenia ustnego (niekonferencyjnego)</i>	Olga Mastela (UJ) <i>Holistyczne podejście do dydaktyki przekładu</i>

Sekcja	Sala	Godzina
Język	2.170	11:15 – 13:15

prof. UW dr hab. Izabela Winiarska-Górska
Uniwersytet Warszawski

Staropolski tekst specjalistyczny w opisie historycznojęzykowym (założenia metodologiczne i dyskusyjne problemy na wybranych przykładach)

Celem wystąpienia jest zapoznanie uczestników konferencji z historycznojęzykowymi badaniami terminoznawczymi w Polsce, które obejmują studia nad terminologią naukową i szeroko rozumianym słownictwem specjalnym różnych dziedzin wiedzy potocznej, przednaukowej oraz umiejętności (np. rzemiosł czy tzw. filozofii praktycznej). Przegląd prac ma ukazać najczęstsze kierunki badań w tej dziedzinie (np. opisy polowe, charakterystykę genetyczną, ujęcia stylistyczne i komunikacyjne czy normatywne). Celem wystąpienia jest także pokazanie różnorodności opisów naukowych, co jest konsekwencją chociażby specyfiki materiału, dziedzin, rodzaju źródeł, zwłaszcza zaś różnego stopnia terminologizacji i utrwalenia leksyki specjalnej w polszczyźnie danego okresu, co wiąże się m.in. z wernakularyzacją leksyki specjalnej staro- i średniopolskiej oraz z osobliwościami świadomie kreowanej terminologii nowopolskiej (od XVIII w.). Przegląd prac pozwoli pokazać różnorodność ujęć w zależności od celów badawczych i zaplecza metodycznego historycznojęzykowych studiów terminoznawczych w Polsce.

dr Olga Lesicka
Uniwersytet Warszawski

Koncepcja metodyki badań nad terminami ekonomicznymi w formie metafor w języku rosyjskim: podejście kognitywne i porównawcze z językiem angielskim i polskim

Wystąpienie przedstawia propozycję koncepcji zasad badawczych terminów ekonomicznych w formie metafor w ujęciu porównawczym rosyjsko-angielsko-polskim.

Proponowany temat jest wynikiem moich kilkuletnich badań nad anglojęzycznymi zapożyczeniami terminologicznymi w rosyjskim języku ekonomii i stanowi kolejny ich etap, obejmujący zjawisko metaforyzacji (i frazeologizacji) w odniesieniu do terminów specjalistycznych. Zjawisko to zostało już wcześniej przeze mnie dostrzeżone w wyniku analizy zebranego materiału badawczego, natomiast nie stanowiło wówczas przedmiotu moich osobnych rozważań. W ciągu ostatnich kilku lat zjawisko metaforyzacji – w odniesieniu również do terminów specjalistycznych

– staje się jednak coraz bardziej powszechne, o czym świadczą m.in. pojawiające się liczne publikacje na ten temat. Prowadzone przeze mnie obecnie badania nad terminologią w rosyjskich tekstach ekonomicznych wykazują, że terminy ekonomiczne w formie metafory stanowią bardzo liczną i zróżnicowaną reprezentację na tle pozostałych jednostek terminologicznych. Rodzi to potrzebę określenia i zdefiniowania zasad badawczych, które pozwolą usystematyzować zebrany materiał, ustalić korelację między metaforą a frazeologizmem w odniesieniu do terminów, dostrzec i wyjaśnić zmiany w przedstawianiu znaczeń terminów, ich interpretacje i nowe funkcje w kontekstach pozaspecjalistycznych. Ponadto, podejście porównawcze pozwoli określić tendencje (oraz różnice i podobieństwo) w przyjmowaniu i adaptacji nowych terminów z języka dawcy (angielskiego) na język biorcy, którym jest język rosyjski i polski.

prof. KUL dr hab. Magdalena Szulc-Brzozowska
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Profilowanie stereotypu pojęcia patriotyzmu w niemieckim i polskim dyskursie prasowym – ujęcie kontrastywne

Głównym celem referatu jest przedstawienie wyników badań empirycznych dotyczących dyskursu prasowego niemieckiego i polskiego na temat: „Patriotyzm” pod kątem profilowania stereotypu pojęcia patriotyzmu. Podstawę metodologiczną badań stanowią lingwistyka dyskursu, kognitywna etnolingwistyka oraz semantyka ramy konceptualnej. Analiza kontrastywna ukaże zarówno podobieństwa i różnice pomiędzy profilem prawicowym, w tym katolickim, a lewicowo-liberalnym i lewicowym w obu obszarach językowo-kulturowych, jak również podobieństwa i różnice pomiędzy niemieckim i polskim obszarem językowo-kulturowym w odniesieniu do poszczególnych profili.

Wyniki badań nad dyskursem/ami pozwalają na sformułowanie wniosków dotyczących podstaw i kierunku komunikacji międzykulturowej poprzez określenie dyskursywno-semantycznych figur podstawowych, zwłaszcza w aspekcie „odtabuizowania” stereotypu patriotyzmu w obu obszarach językowo-kulturowych.

dr Ida Stria
Uniwersytet Warszawski

Interlingwistyka w perspektywie. Czego możemy nauczyć się od społeczności języka planowego?

Wystąpienie poświęcone jest statusowi interlingwistyki – stosunkowo mało znanej gałęzi językoznawstwa – we współczesnej nauce oraz jej związkom z kluczowymi obszarami lingwistyki stosowanej, które mogą zostać uzupełnione dzięki wykorzystaniu wyników pochodzących z badań nad językami planowymi. Poruszone zostaną zagadnienia kształtowania terminologii i ekspansji leksykalnej w językach planowych i językach mniejszościowych, standaryzacji, planowania

statusu językowego za pomocą przekładu, uczenia się i nauczania języka oraz finalnie kształtowania tożsamości językowej. Istotną część będzie stanowić przegląd badań dotyczących największego planowego języka pomocniczego esperanto.

Esperancka wspólnota komunikatywna składa się w przeważającej większości z wielojęzycznych użytkowników esperanta jako języka obcego. Mówcy rodzimi, stanowiący mniej niż 1% użytkowników, nie są docelowym wzorcem (Fiedler 2012). O kształtowaniu się tożsamości we wspólnocie esperanckiej decydują zatem inne czynniki: podzielenie ideałów związanych z rozpowszechnieniem jednego międzynarodowego języka pomocniczego (Alòs i Font 2012, Caligaris 2016, Galor i Pietiläinen 2015) czy praktyki gościnności (Fians 2021a), ale przede wszystkim otwarty charakter społeczności, umożliwiającej osobom uczącym się języka kształtować swoją tożsamość jako kompetentnych użytkowników, a tym już zaangażowanym w ruch esperancki dać poczucie podmiotowości. Ta otwartość i elastyczność przejawiają się także w planowaniu korpusu oraz statusu języka poprzez negocjowanie znaczeń wyrazów (Fians 2021b) i praktyki przekładowe, a także w docenieniu roli nauczania nieformalnego w pozyskiwaniu nowych użytkowników (por. MIME 2018).

Końcowe rozważania mają na celu wskazać, jakie nowe drogi dla lingwistyki stosowanej otwiera analiza zachowań językowych i kulturowych społeczności skupionej wokół języka esperanto.

Sekcja	Sala	Godzina
Komunikacja specjalistyczna	2.156	11:15 - 13:15

dr hab. Anna Borowska
Uniwersytet Warszawski

Lingwistyka stosowana w lotnictwie. Awialingwistyczne obszary badawcze

Warszawski nurt lingwistyczny w obrębie języków specjalistycznych przyczynił się do zapoczątkowania studiów nad językiem lotniczym i komunikacją lotniczą. W drugiej dekadzie XXI wieku nie tylko została wypełniona luka w światowych badaniach w tym zakresie, ale także poprzez systematyzację wiedzy i stworzenie nowego kierunku w lingwistyce wyłonione zostały aktualne perspektywy badawcze. Język lotniczy stał się regularnym przedmiotem badań, a osiągnięte rezultaty zostały docenione na arenie międzynarodowej.

Tematyka badawcza obejmuje ważne i aktualne problemy lingwistyczne napotymane w lotnictwie. Zakłada się dalsze osiąganie innowacyjnych wyników teoretycznych ukierunkowanych na opracowanie i wdrożenie zastosowań praktycznych, niezbędnych do utrzymania poprawnej komunikacji specjalistycznej służącej przede

wszystkim bezpieczeństwu lotów. Referat zarysowuje obraz i znaczenie lingwistyki stosowanej w lotnictwie i precyzuje szereg bieżących obszarów badawczych.

dr Łukasz Plęś
Uniwersytet Łódzki

Terminologiczność opisów patentowych

Opisy patentowe stanowią interesujący przykład tekstów specjalistycznych o wysokim stopniu wyspecjalizowania. Według S. Göpferich jest tak z tego względu, że dokumenty patentowe mają podwójną fachowość („doppelte Fachlichkeit“), ponieważ z jednej strony ich tematem są zagadnienia techniczne, z drugiej strony prezentują one te zagadnienia w funkcji prawnej, tzn. ich celem jest uzyskanie ochrony prawnej realiów technicznych. Istotną cechą patentów jest nasycenie terminologiczne, które S. Grucza określa jako terminologiczność będącą głównym wykładnikiem fachowości tekstów specjalistycznych i postrzeganą w kategoriach gradualności w tym sensie, że „konkretne teksty specjalistyczne mogą wykazywać wyższy lub niższy stopień terminologiczności”. W niniejszym referacie zostanie podjęta próba analizy opisów patentowych w kontekście ich terminologiczności.

dr Dorota Kozakiewicz-Kłosowska
Uniwersytet Warszawski

Rzeczywistość (post)pandemiczna a pojęcie jakości życia. „Covidowa” komunikacja społeczna w Polsce i we Włoszech

Zmiany w rozumieniu pojęcia jakości życia i przesunięcia w obrębie znaczeń poszczególnych elementów rzeczywistości składających się na jej obraz, w czasie pandemii Covid-19, stały się faktem. Pomimo tego, że epidemia objęła cały świat i spowodowała różne skutki społeczne w poszczególnych krajach, to jednak w Europie odczuta została w sposób wyjątkowy i na wielu poziomach życia społecznego, zwłaszcza w dwóch porównywanych rzeczywistościach językowych: we Włoszech i w Polsce. Na podstawie krótkiej analizy tekstów reklam społecznych chcę przedstawić, jakie elementy językowe, pojawiające się w dyskursie reklam społecznych w obu wymienionych krajach, poszerzyły (lub zawężyły) pole znaczeniowe branego pod uwagę pojęcia. Tworząc korpus tekstów do analizy, reklamy opublikowane przez włoskie i polskie instytucje publiczne (Ministerstwo Zdrowia, Rada Ministrów) i prywatne inicjatywy w latach 2020–2021, stanowią bazę środków językowych, które odzwierciedlają przemieszczenia semantyczne w zakresie badanego pojęcia. Zwracam uwagę na rolę warstwy tekstowej (językowej) komunikatów społecznych i na jej potencjalny wpływ na kształtowanie lub przekształcanie pola znaczeniowego pojęcia jakości życia.

dr Aleksandra Pawlicka
Uniwersytet Warszawski

Czy adwersarze uczą się na własnych błędach? Ewolucja nagłówków fake news

Sieciowa dezinformacja to plaga dzisiejszych czasów – byliśmy świadkami tego, jak umiejętnie przeprowadzone kampanie fake news mogą przyczynić się do przechylenia szali zwycięstwa w demokratycznych wyborach czy doprowadzić do śmierci setek ludzi. Od napaści Rosji na Ukrainę w lutym 2022 roku obserwujemy, jak fizyczne działania na polu bitwy prowadzone są równoległe z szeroko zakrojoną kampanią dezinformacyjną. Niniejsze wystąpienie jest próbą analizy tego, czy cechy lingwistyczne nagłówków fake newsów dotyczących pandemii COVID-19 zmieniły się, czy też są takie same, jak te z czasu kampanii prezydenckiej w USA w roku 2016. Pozwoli to sprawdzić, czy adwersarz uczy się, wyciąga wnioski i korzysta z literatury przedmiotu, aby lepiej ukryć dezinformację.

Sekcja	Sala	Godzina
Glottodydaktyka	2.164	11:15 - 13:15

prof. dr hab. Przemysław Ernest Gębal
Politechnika Śląska w Gliwicach

Dydaktyka języków obcych wczoraj, dziś i jutro z perspektywy lingwistyki stosowanej

W myśl pierwotnej polskiej koncepcji glottodydaktyka wraz z translatoryką stanowiły kluczowe obszary rozwoju lingwistyki stosowanej. Dziś przyswajanie, uczenie się i nauczanie języków obcych postrzegane jest jako coraz bardziej autonomiczny obszar działalności akademickiej, łączący w sobie, w wymiarze inter- i transdyscyplinarnym, lingwistykę stosowaną z szeregiem innych dziedzin humanistycznych i społecznych.

Celem referatu jest dokonanie retrospektywnej analizy rozwoju dydaktyki języków obcych z perspektywy polskich koncepcji lingwistyki stosowanej oraz podjęcie refleksji nad możliwościami dalszego rozkwitu akademickiego obu programów badawczych w schemacie integrującym.

prof. UJ dr hab. Monika Kusiak-Pisowacka
Uniwersytet Jagielloński

Nauczanie języka angielskiego w badaniach studentów neofilologii

Referat ma na celu analizę badań empirycznych dotyczących nauczania języka angielskiego w warunkach szkolnych przeprowadzonych przez studentów filologii angielskiej UJ w ostatnich latach i opisanych przez nich w pracach dyplomowych. Analiza skupiła się na następujących pytaniach: 1/ Jakie aspekty nauczania są tematyką prac? 2/ Jakie są cele badań i zastosowana metodologia?; 3/ Kim są osoby badane?; 4/ Jaki jest zakres badań?; 5/ Co stanowiło inspirację dla studentów do przeprowadzenia badań?; 6/ Jaki obraz nauczania języka angielskiego jako obcego w szkole wyłania się z badań przeprowadzonych przez studentów? Autorka referatu ma nadzieję, że wyniki analizy zainteresują promotorów prac dyplomowych, opiekunów praktyk pedagogicznych oraz nauczycieli języków obcych.

prof. UW. dr hab. Janusz Stopyra
Uniwersytet Wrocławski

Projekt edukacyjny „Motywacja polskich i niemieckich wyrazów wielomorfemowych o identycznej referencji” na UW (s. letni r. akad. 2021/22)

Na bazie zdobytych podczas dotychczasowych zajęć kompetencji z zakresu niemieckiego słowotwórstwa, a zwłaszcza z zakresu motywacji polskich i niemieckich wyrazów wielomorfemowych, studenci III roku studiów licencjackich w ramach konwersatorium opcyjnego na UW w sem. letnim r. akad. 2021/22 zostali zaproszeni do współpracy przy tworzeniu nowego programu nauczania języka niemieckiego dla uczniów polskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wyjściową metodą badawczą zajęć jest podział wyrazów wielomorfemowych na morfemy z uwzględnieniem ich motywacji morfosemantycznej. Jako właściwy element analizy motywacyjnej posłużył jednak model autorstwa Angeliki Feine (2000 i in.), którego kluczowym elementem jest motyw nazewniczy (Benennungsmotiv). Model ten umożliwia porównanie par wyrazów wielomorfemowych j. polskiego i niemieckiego o identycznej referencji i identycznej motywacji (typu stolarz - Tischler) oraz o identycznej referencji i odmiennej motywacji (typu stokrotka - Gänseblümchen). Zadaniem ww. grupy studentów jest ułożenie ćwiczeń podręcznikowych do nauki języka niemieckiego dla Polaków w oparciu o ww. model opisu. Znalezione w ramach zajęć podobieństwa i różnice motywacyjne znajdują w dalszym ich ciągu zastosowanie w konstruowaniu ww. ćwiczeń, mających na celu przybliżenie polskim uczniom struktury wyrazów wielomorfemowych wybranych zakresów tematycznych języka niemieckiego w oparciu o podobieństwa i różnice motywacyjne.

dr Lucyna Krenz-Brzozowska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Praca z językiem specjalistycznym na zajęciach z tłumaczenia ustnego (niekonferencyjnego)

W referacie zostanie przedstawiona koncepcja szeroko pojętej pracy z językiem specjalistycznym na zajęciach z tłumaczenia ustnego dla studentów studiów uzupełniających magisterskich na kierunku lingwistyka stosowana ze specjalizacją translatoryczno-biznesową w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Poruszone zostaną kwestie związane z wprowadzaniem języka specjalistycznego, głównie w odniesieniu do terminologii, jego automatyzacją, jak i z (auto)oceną jego jakości w kontekście poprawności komunikacyjnej i językowej.

Słowa kluczowe: tłumaczenie ustne, tłumaczenie liaison, tłumaczenie turystyczne, autoewaluacja tłumaczenia ustnego, ewaluacja tłumaczenia ustnego, jakość tłumaczenia ustnego

Sekcja	Sala	Godzina
Translatoryka	2.158	11:15 - 13:15

prof. UW. dr hab. Michał Garcarz
Uniwersytet Wrocławski

Przekład czy tłumaczenie specjalistyczne? Rozważania o interjęzykowym przenoszeniu znaczenia

Specjalistyczne odmiany języka, będące paliwem dyskursów o takiej samej naturze, rodzą teksty następnie „przesadzane” na inne języki. Język polski wyrodził dwie jednostki leksykalne zwyczajowo stosowane zamiennie, często uważane jako synonimiczne względem siebie i ułatwiające uczestnikom aktu komunikacyjnego spełnienie wszystkich chyba funkcji komunikacyjnych realizowanych na każdym z trzech zasadniczych poziomów stylistycznych (wysokim, średnim i niskim); myślę tu oczywiście o wyrazach tłumaczenie oraz przekład. O ile w wymianie informacji nienacechowanej specjalistycznie taka wymiennność leksykalna jest stosunkowo mało groźna dla jej skutecznej realizacji, to w tej specjalistycznej będzie już potencjalnie skutkowałą nieporozumieniem uczestniczących w nim stron. Czy zatem występowanie dwóch tożsamyh znaczeniowo wyrazów w zwyczajowym użyciu pełniących regularnie funkcję terminów jest logiczne i potrzebne? A może synonimiczność jest im jedynie przypisywana i polskiej terminologia przekładoznawcza winna je rozróżniać? Nie moją intencją jest tu

arbitralne decydowanie, jaka ma być ich jednoznaczna „nośność semantyczna”, a jedynie zainicjowanie dyskusji na temat, który nie w teorii, a w praktyce dotyczy nas wszystkich.

dr hab. Magdalena Filar
Uniwersytet Jagielloński

Kształcenie kreatywności w przekładzie w grupie początkujących tłumaczy – przegląd zadań i narzędzi translacyjnych

W obliczu wielu deficytów w obrębie językowych i niejęzykowych kompetencji w grupie początkujących tłumaczy, takich jak niedostateczna płynność asocjacyjna, ograniczona wrażliwość poznawcza, językowa i interkulturowa czy trudności w identyfikowaniu problemów translacyjnych, kształcenie umiejętności kreatywnego myślenia, rozumienia i działania językowego jest ciągle aktualnym wyzwaniem dla translodydaktyki akademickiej. Celem referatu jest przybliżenie koncepcji kreatywnego tłumaczenia rozwijanej w oparciu o kognitywne teorie języka i badania psychologiczne przez Paula Kuśmaula (2007, 2015), przedstawienie technik i możliwych rozwiązań translatorskich o różnym stopniu kreatywności, a także przegląd zadań i narzędzi translacyjnych wspierających rozwój kreatywności i refleksyjności zarówno w fazie receptywnej, jak i produkcyjnej aktu translacji.

prof. UMCS dr hab. Konrad Klimkowski
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Antropocentryczne wyprofilowanie kompetencji świadczenia usług tłumaczeniowych – implikacje dydaktyczne

Wzrost popularności orientacji społeczno-konstruktywistycznych w angielskojęzycznym dyskursie dydaktyki translacji – jaki ma miejsce od początku nowego stulecia (zob. Kiraly, 2000) – przyczynia się do silnego akcentowania aspektu kooperacyjnego w procesie dydaktycznym (collaborative learning), zwiększenia realności zadań edukacyjnych także poprzez szerokie stosowanie metody projektu (authentic project-based learning; zob. np. (Kiraly, 2019), in-service training, zob. np. (Kuźnik, 2013) czy wręcz tworzenie symulowanych agencji tłumaczeniowych „zatrudniających” studentów studiów translatorskich (zob. np. Van Egdom i in., 2020; Konttinen i in., 2017)). Te formaty edukacyjne stanowią znaczące osiągnięcie współczesnej dydaktyki translacji i mają bezdyskusyjnie ogromną rolę do spełnienia zarówno w edukacji formalnej (studia tłumaczeniowe), jak pozaformalnej (kształcenie ciągłe, formaty autoedukacyjne).

Niemniej jednak akcentowanie społecznej konstrukcji wiedzy nie może przesłaniać faktu, że ostatecznie – a może raczej pierwotnie – wiedza, umiejętności, kompetencje i postawy są „przynależne” konkretnej osobie i związane realnie (neurobiologicznie) z jej mózgiem. Dlatego współczesna dydaktyka translacji

winna umożliwiać adeptom zawodu tłumacza wybór uczestnictwa zarówno w inicjatywach edukacyjnych natury społeczno-kooperacyjnej, jak i tych, które pomagają w indywidualizacji ścieżek rozwoju zawodowego. Przykładem kompetencji, która wymaga w sposób szczególnie indywidualizacji jest tzw. kompetencja świadczenia usług tłumaczeniowych (translation service provision competence, zob. EMT, 2017). Choć tłumaczenie jako działalność usługowa opiera się w dużej mierze na budowaniu i modelowaniu relacji społecznych, to skuteczne funkcjonowanie tłumacza w działalności usługowej wymaga wielu osobistych decyzji i działań. Referat będzie zawierał przykłady zagadnień szkoleniowych w zakresie budowania własnego portfolio usług tłumaczeniowych.

dr Olga Mastela
Uniwersytet Jagielloński

Holistyczne podejście do dydaktyki przekładu

W obliczu współczesnego rynku usług tłumaczeniowych, czy szerzej językowych, jawi się w dydaktyce przekładu potrzeba całościowego ujęcia i zintegrowania w procesie uczenia (się) jak największej liczby aktywności prowadzących studentów do uzyskania szeroko pojętych wiedzy, umiejętności i kompetencji językowych, tłumaczeniowych i społecznych (por. EMT Competence Framework 2017). Odpowiedzią na tę potrzebę może stać się holistyczne podejście do nauczania przekładu stanowiące próbę pogodzenia w ramach przygotowania do zawodu tłumacza takich dwóch skrajności, jak kreatywność i automatyzm, a więc z jednej strony twórczego działania tłumacza będącego pośrednikiem w komunikacji międzykulturowej, a z drugiej strony wymogu znajomości i wykorzystywania najnowszych technologii (narzędzi CAT, przekładu maszynowego, baz terminologicznych itp.). Podejście holistyczne wiąże się także z dydaktyką zaangażowaną oraz z wykorzystaniem metod projektowych (Project Based Learning), opartych na przesłankach konstruktywistycznych zakładających, że nabywamy wiedzę poprzez uczestniczenie w intersubiektywnych interakcjach (por. Kiraly 2000; Gonzáles-Davies 2004; Mastela 2022 i in.).

Na przykładzie autorskiego kursu „Zarządzanie jakością w grupowych projektach tłumaczeniowych” na kierunku przekładoznawstwo pokazuję, jak można w ramach jednego kursu przygotować adeptów sztuki (i rzemiosła) przekładu między innymi do:

- zrozumienia wagi interpretacji znaków i komunikatów wyjściowych i docelowych w kontekstach konkretnych dyskursów i na tle semiotyki społecznej oraz obrazów świata charakterystycznych dla użytkowników danych języków (inspiruję się w tym względzie ujęciami: językoznawczo-kognitywnym Elżbiety Tabakowskiej, kognitywno-komunikacyjnym Krzysztofa Hejwowskiego, semiotyki społecznej Daniela Chandlera, przesunięć semantyczno-asocjacyjnych Anny Bednarczyk oraz tłumaczenia strategicznego Marii Piotrowskiej);
- korzystania w chmurze z najnowszych narzędzi wspomagających pracę tłumacza;

- przestrzegania standardów ISO dla dostawców usług tłumaczeniowych;
- prowadzenia specjalistycznych poszukiwań terminologicznych;
- poddawania tłumaczenia własnego bądź wykonanego przez inną osobę lub maszynę krytycznej refleksji, a następnie redakcji, korekty czy post-edycji;
- kreatywnego działania językowego z zastosowaniem elementów transkrecji, czyli procesu adaptacji i dopasowania kulturowego tekstów nie tylko literackich, ale też użytkowych czy marketingowych (a więc zarówno tych pełniących funkcję informacyjną, jak i tych nastawionych na perswazję) z zachowaniem kreatywnej intencji komunikatów wyjściowych (por. Mastela & Seweryn 2021; Bogucki et al. 2019: 151; Whyatt 2016; Pedersen 2014 i in.).

Rozważania teoretyczne zostaną poparte przykładami ćwiczeń translatorskich oraz zanonimizowanymi wypowiedziami studentów uczestniczących w omawianych projektach, potwierdzającymi osiągnięcie zamierzonych efektów uczenia się oraz szerszych celów dydaktycznych.

18 XI 2022
piątek

Warszawa
Dobra 55

Obrady w sekcjach | 15:15 – 17:15

Sekcja	A Język	B Komunikacja specjalistyczna	D Glottodydaktyka	E Translatoryka
Sala	2.170	2.156	2.164	2.158
Moderacja	Silvia Bonacchi	Joanna Osiejewicz	Przemysław Gębał	Barbara Lewandowska-Tomaszczyk
15:15 – 15:45	Hadrian Lankiewicz (UG) <i>Utrata języka dziedzicznego a kontekst społeczny: badanie przypadku</i>	Marek Włodzimierz Ostrowski (UŁ) <i>Pojęcie poprawności a poprawne myślenie i common sense. Kontekst filozoficzno- komunikacyjny</i>	Stanisław Dubisz, Beata Katarzyna Jędryka (UW) <i>Kogo i jak teraz uczymy? Demografia a glottodydaktyka polonistyczna w zbiorowości polocentrycznej USA</i>	Agnieszka Biernacka, Aleksandra Kalata- Zawłocka (UW) <i>Dwie modalności, jedna etyka. Studium porównawcze polskich kodeksów etyki dla tłumaczy języka fonicznego i migowego</i>
15:45 – 16:15	Piotr Romanowski (UW) <i>Koncepcja rodzinnej polityki językowej na przykładzie rodzin polsko-australijskich</i>	Katarzyna Liber- Kwiecińska (UJ) <i>Analiza wewnątrztekstowa zeznań – językoznawstwo i psychologia w służbie prawdy</i>	Ludmiła Szypielewicz (UW) <i>Wpływ glottodydaktyki języków obcych na nauczanie języka rosyjskiego w Polsce</i>	Joanna Ciesielska, Magda Schromová (Polskie Stowarzyszenie Tłumaczy Konferencyjnych) <i>Wszystkie ręce na protest – tłumaczenie symultaniczne na polski język migowy podczas demonstracji</i>
16:15 – 16:45	Reinhold Utri (UW) <i>Przyszłość koncepcji pluricentrycznej</i>	Stanisław Goźdz- Roszkowski, Julia Mazurkiewicz- Sułkowska (UŁ) <i>Eklektyzm metodologiczny we współczesnych badaniach jurslingwistycznych</i>	Piotr Kajak (UW) <i>96 lat nauczania języka polskiego jako obcego na Uniwersytecie Warszawskim</i>	Artur Świątek (UP) <i>Nieprzetłumaczalność czy niekompetencja tłumacza/tłumaczy? Rozważania teoretyczne i praktyczne</i>
16:45 – 17:15				Dominik Kuźta (UW) <i>Lokalizacja gier wideo w Polsce – historia i stan obecny</i>

Sekcja	Sala	Godzina
Język	2.170	15:15 - 17:15

prof. UG dr hab. Hadrian A. Lankiewicz
Uniwersytet Gdański

Utrata języka dziedzicznego a kontekst społeczny: badanie przypadku

Odwołując się do założeń ekolingwistyki, autor tej prezentacji zakłada postrzeganie języka jako systemu dynamicznego, podlegającego ciągłym zmianom. To podstawowe założenie jest bardzo istotne w badaniu dwu- i wielojęzyczności, w odniesieniu do systemów językowych stanowiących jej część składową i skutkuje odejściem od postrzegania wielojęzyczności na sposób monolingwalny, jako systemów samych w sobie. Jednym ze wzajemnych wpływów językowych jest zjawisko atrycji, zwłaszcza utraty języka dziedzicznego, którego przebieg jest często uzależniony od kontekstu społecznego. W swoich rozważaniach autor odniesie się do Complex Dynamic Systems Theory (Kees de Bot, 2017), by uwzględnić dynamikę zjawiska atrycji w perspektywie akwizycji, pokazując proces wzajemnego oddziaływania na siebie systemów językowych (Larsen-Freeman, Schmid & Lowie, 2011: 4). Celem badania jest określenie wpływu czynników społecznych na funkcjonowanie dwu- i wielojęzyczności, i pokazanie w jaki sposób mogą one przyczynić się do częściowej utraty języka odziedzicznego. Przedmiotem badania są dwie obywatelki USA, pochodzenia polskiego, zamieszkujące od około 30 lat w USA, którzy wyjechały z kraju ojczystego po ukończeniu edukacji na poziomie szkoły pomaturalnej. U obydwu Pań proces atrycji jest częściowy, ale zauważalny i ma zupełnie inną trajektorię. Uwzględnienie założeń teorii ugruntowanej (Charmaz, 2011) i jej indukcyjnej metodologii oraz integracyjnego pojmowania ekolingwistyki, pozwala autorowi na bardziej kompleksowe konceptualnie spojrzenie na zjawisko utraty języka odziedzicznego u osób dwu- i wielojęzycznych.

dr hab. Piotr Romanowski
Uniwersytet Warszawski

Koncepcja rodzinnej polityki językowej na przykładzie rodzin polsko-australijskich

Celem prezentacji jest omówienie rodzinnej polityki językowej (RPJ) na przykładzie wybranych rodzin polsko-australijskich mieszkających w Melbourne. Wg teorii Bernarda Spolsky'ego rodzinna polityka językowa obejmuje takie komponenty jak: przekonania językowe, działania językowe oraz zarządzanie językiem. Socjalizacja językowa oraz języki odziedziczone (w omawianym przypadku jest to język polski),

które zostaną przedstawione w kontekście badanej grupy, stanowią również nieodzowne elementy w badaniach nad RPJ. Badanie jest ulokowane w polskiej diaspory w Australii. Przeprowadzono je w latach 2014-2016 wśród rodzin mieszanych, które oprócz udziału w etapie pierwszym (ankieta internetowa służąca zebraniu danych ilościowych) wyraziły zgodę na udział w studium przypadku, obejmującym wywiady, obserwacje i portrety rodzinne dzieci (etap jakościowy badania).

dr hab. Reinhold Utri
Uniwersytet Warszawski

Przyszłość koncepcji pluricentrycznej

Pluricentryczność lub koncepcja pluricentryczna jest już od jakiegoś czasu obecna na „rynku językowym”; niemniej jednak do tej pory była „słabo sprzedawalna”. Teraz nasuwają się pytania: Dlaczego koncepcja pluricentryczna jest źle rozumiana, zwłaszcza przez Niemców? Co uniemożliwia lepszy „marketing”? Dlaczego pluricentryczność jest raczej niepopularna wśród uczniów (uczniów/ studentów)? Jednak istotne dla rynku pytanie brzmi następująco: jakie korzyści może przynieść uczącym się w ich karierze zawodowej poznanie koncepcji pluricentrycznej i posiadanie pewnej pasywnej i aktywnej wiedzy na ten temat? Referat ten stara się dać przynajmniej szczątkową odpowiedź na wszystkie te pytania.

Sekcja	Sala	Godzina
Komunikacja specjalistyczna	2.156	15:15 - 17:15

prof. dr hab. Marek Włodzimierz Ostrowski
Uniwersytet Łódzki

Pojęcie poprawności a poprawne myślenie i common sense. Kontekst filozoficzno- komunikacyjny

Poprawność jest w niniejszym artykule rozważana przede wszystkim jako zjawisko mentalne oraz komunikacyjne w dużym stopniu związane z tradycją filozoficzną. W tym sensie jest to pojęcie zbliżone do tego, co nazywamy szkołą poprawnego myślenia z jednej, a zdrowym rozsądkiem z drugiej strony. Ważny jest przy tym kontekst – racjonalizm europejski – i zbieżność z pojęciem normatywności. Poprawność kojarzona jest w tym sensie z integralnością i stabilnością podmiotu. Ma to zasadnicze znaczenie w procesie wykształcania się tożsamości.

dr Katarzyna Liber-Kwiecińska
Uniwersytet Jagielloński

Analiza wewnątrztekstowa zeznań – językoznawstwo i psychologia w służbie prawdy

W wystąpieniu zostaną omówione dokonania językoznawstwa i psychologii sądowej w zakresie tworzenia kryteriów oceny wiarygodności zeznań. Przedstawiona zostanie również autorska koncepcja analizy wewnątrztekstowej zeznań stanowiąca rozwinięcie technik analizy treściowej. Zgodnie z jej pierwszym założeniem teoretycznym zeznanie jest komunikatem, który jako tekst może być poddany analizie z wykorzystaniem dostępnej już wiedzy językoznawczej i psychologicznej. W myśl kolejnego założenia, każdego nadawcę charakteryzuje określony styl, który może być przedmiotem obserwacji w kontekście oceny jego wiarygodności. Ostatnim założeniem jest dostępność informacji, które mogą być w różnym stopniu przywoływane z pamięci oraz że kluczowe dane są bardziej dostępne od pozostałych. W oparciu o doświadczenia psychologii sądowej w zakresie badań nad wiarygodnością powstał autorski kwestionariusz, którego skuteczność sprawdzono w badaniu z udziałem sędziów kompetentnych. Uzyskane wyniki zostaną zaprezentowane w ramach wystąpienia.

prof. Uł dr hab. Stanisław Goźdź-Roszkowski,
prof. Uł dr hab. Julia Mazurkiewicz-Sułkowska
Uniwersytet Łódzki

Eklektyzm metodologiczny we współczesnych badaniach juryslingwistycznych

Nasz referat ma na celu refleksję nad metodą badań prowadzonych w ramach tzw. juryslingwistyki (Gémar i Kasirer, 2005; Pieńkos 1999) czy też lingwistyki prawa (Galdia 2021; Vogel et al. 2018), a więc dyscypliny badawczej czerpiącej z tradycji zarówno nauk prawnych, jak i językoznawstwa (por. Mattila 2013). Koncentrujemy się na zagadnieniu autonomii metodologicznej juryslingwistyki, wskazując na jej dwa główne źródła: metodologia powinna być tworzona specjalnie dla jej potrzeb lub metodologia może, a nawet powinna być zapożyczana od innych nauk, w szczególności prawnych (por. Engberg 2013). W rezultacie dochodzi często do występowania zjawiska swoistego eklektyzmu metodologicznego. Istotną dla metodologii juryslingwistycznej jest również klasyczna opozycja indukcjonizmu i dedukcjonizmu. Powyższe zjawiska ilustrujemy odnosząc się do najnowszych prac juryslingwistów, zwłaszcza podejścia empirycznego i korpusowego (Goźdź-Roszkowski 2021).

Duże problemy metodologiczne przysparzają zwłaszcza badania juryslingwistyczne o charakterze konfrontatywnym, szczególnie jeżeli mają one szerszy zasięg i dotyczą kilku odległych typologicznie języków i różnych systemów prawnych. Osiągnięcie spójności metodologicznej w takich badaniach jest niezwykle trudne.

Wydaje się jednak, że połączenie podejścia empirycznego (w całej jego złożoności metodologicznej) z korpusowym daje obraz najbardziej pełny i pozwala na wyciągnięcie szeregu wniosków istotnych nie tylko dla badaczy, ale i tłumaczy tekstów sądowych oraz dydaktyków języków obcych dla celów specjalistycznych.

Sekcja	Sala	Godzina
Glottodydaktyka	2.164	15:15 - 17:15

prof. dr hab. Stanisław Dubisz
dr Beata Jędryka
Uniwersytet Warszawski

Kogo i jak teraz uczymy? Demografia a glottodydaktyka polonistyczna w zbiorowości polocentrycznej USA

Przedmiotem wystąpienia będzie przedstawienie zmian demograficznych w strukturze Polonii amerykańskiej oraz ich wpływ na edukację polonijną w Stanach Zjednoczonych na przykładzie szkolnictwa Wschodniego Wybrzeża. Prelegenci, oprócz stanu obecnego, zaprezentują krótki rys historyczny Polonii w USA – przemiany o charakterze demograficznym i socjolingwistycznym w diasporze. W trakcie wystąpienia zostaną także omówione wyniki badań wśród nauczycieli polonijnych w USA dotyczące modyfikacji metod, technik i materiałów dydaktycznych wykorzystywanych w nauczaniu dzieci oraz młodzieży polskiego pochodzenia, które wynikają między innymi ze zmiany statusu Polonii oraz języka polskiego w tym obszarze geograficznym.

dr hab. Ludmiła Szypielewicz
Uniwersytet Warszawski

Wpływ glottodydaktyki języków obcych na nauczanie języka rosyjskiego w Polsce

W referacie przedstawię, jaki wpływ na rozwój metodyki nauczania języka rosyjskiego miała i ma w czasach dzisiejszych glottodydaktyka języka angielskiego oraz francuskiego. Będą rozpatrzone współczesne metody nauczania języków obcych i ich wdrożenie w podręczniki języka rosyjskiego oraz w nauczanie języka rosyjskiego w szkołach różnego typu w Polsce. Na nauczanie języka rosyjskiego mają bezpośredni wpływ przede wszystkim technologie pedagogiczne oraz projekty edukacyjne opracowane przez wybitnych naukowców i glottodydaktyków tak w Polsce, jak i w Europie Zachodniej.

dr Piotr Kajak
Uniwersytet Warszawski

96 lat nauczania języka polskiego jako obcego na Uniwersytecie Warszawskim

Niniejszy tekst stanowi przyczynek do historii warszawskiej glottodydaktyki polonistycznej, a także wstęp do dalszych badań historycznych glottodydaktyki polonistycznej, zwłaszcza związanych z okresem międzywojennym i wczesnym powojennym. Okazją jest przede wszystkim fakt, iż minęło ponad 95 lat od otwarcia pierwszego na odrodzonym Uniwersytecie Warszawskim lektoratu języka polskiego dla cudzoziemców.

Sekcja	Sala	Godzina
Translatoryka	2.158	15:15 – 17:15

dr hab. Agnieszka Biernacka
Uniwersytet Warszawski

dr Aleksandra Kalata-Zawłocka
Uniwersytet Warszawski
Stowarzyszenie Tłumaczy Polskiego Języka Migowego

Dwie modalności, jedna etyka. Studium porównawcze polskich kodeksów etyki dla tłumaczy języka fonicznego i migowego

Kodeksy etyki są określane jako zbiory wskazówek dla praktyków oraz główne narzędzie pozwalające przedstawicielom zawodu kierować swoim postępowaniem. Celem wystąpienia jest omówienie wyników analizy porównawczej zasad etycznych i zawodowych w tłumaczeniu ustnym języków fonicznych i polskiego języka migowego zawartych w dwóch polskich kodeksach etyki. W badaniu postawiono pytanie o uniwersalność etyki, wynikającą nie tylko z potrzeby klasyfikacji i unifikacji norm, lecz także z konieczności podjęcia dyskusji o etyce jako podstawowym aspekcie zawodu niezależnie od pary językowej. Wyniki analizy jakościowej dowodzą między innymi istnienia w obu kodeksach podobnego podejścia do takich zasad, jak dokładność, bezstronność, poufność i profesjonalizm, natomiast występowanie takich zasad, jak szacunek wobec uczestników

komunikacji tłumaczonej, przywiązywanie wagi do odpowiedniego stroju czy zwracanie się do klientów o ocenę pracy tłumacza, zaobserwowano jedynie w przypadku kodeksu etycznego tłumacza języka migowego.

mgr inż. Joanna Ciesielska
mgr Magda Schromová
Polskie Stowarzyszenie Tłumaczy Konferencyjnych

Wszystkie ręce na protest – tłumaczenie symultaniczne na polski język migowy podczas demonstracji

Artykuł 57. Konstytucji RP daje każdemu w Polsce wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Co jakiś czas obserwujemy różne grupy społeczne, które sięgają po to prawo i demonstrują na ulicach polskich miast. Manifestacje są w różny sposób zorganizowane i mają odmienny przebieg. Ich częścią są przemówienia, przemarsze, okrzyki skandowane przez tłum. Osoby Głuche też uczestniczą w takich zgromadzeniach. Ale czy wiedzą, co mówi przemawiający? Czy mogą skandować hasła razem z tłumem?

Żeby osoby Głuche, dla których język polski jest językiem obcym, a głównym językiem komunikowania się jest polski język migowy, mogły w pełni uczestniczyć w manifestacji, potrzebują tłumaczenia na język migowy. Należy przy tym mieć na uwadze to, że osoba tłumacząca musi być widoczna, a zatem nie może być zasłonięta, a Głusi, czyli odbiorcy komunikatu, muszą stać na tyle blisko niej, by dobrze widzieć mimikę twarzy. Spełnienie tych warunków podczas wydarzenia, którego elementem jest poruszanie się tłumy, stanowi bardzo trudne wyzwanie. Ale dzięki odpowiedniej współpracy i otwartości zarówno ze strony osób tłumaczących, jak i osób organizujących, można mu sprostać.

W trakcie wystąpienia przybliżymy polską perspektywę, wykorzystując nasze doświadczenie w tym zakresie, a także przyjrzymy się temu w szerszym, światowym kontekście – protestów w Stanach Zjednoczonych i innych krajach. Zaprezentujemy zebrane w ciągu ostatnich dwóch lat konkretne przykłady, które mogą być inspiracją zarówno dla osób tłumaczących, jak i dla osób organizujących tego typu wydarzenia w przyszłości.

Przedstawimy innowacyjną realizację z wykorzystaniem nowoczesnych technologii umożliwiających tłumaczenie na odległość w czasie rzeczywistym, przeprowadzoną przez nas we współpracy z Funduszem Feministycznym jako organizatorem i Bartem Staszewskim jako realizatorem technicznym podczas demonstracji „Stop torturom na granicy” w październiku 2021 r. Dzięki temu rozwiązaniu osoby Głuche mogły pełniej i na równych zasadach uczestniczyć w demonstracji, czemu dały wyraz w komentarzach. To nowoczesne rozwiązanie sprawiło, że demonstracja była dostępna nie tylko na miejscu, ale także dla wszystkich osób, które z różnych względów nie mogły przyjść, a chciały w niej uczestniczyć.

Rozpowszechnienie tego typu rozwiązań może przyczynić się do tego, że osoby Głuche będą mogły w większym stopniu korzystać z prawa, jakie daje im art 57.

Konstytucji RP.

dr Artur Świątek
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Nieprzetłumaczalność czy niekompetencja tłumacza/tłumaczy? Rozważania teoretyczne i praktyczne

Celem mojej prezentacji będą rozważania poświęcone kwestii nieprzetłumaczalności, 'koszmaru' dla początkujących tłumaczy, a także ogromnego wyzwania stawianego wciąż przed doświadczonymi, profesjonalnymi tłumaczami, tłumaczącymi z języka angielskiego na język polski i odwrotnie.

Według Catforda (1965), nieprzetłumaczalność dzieli się na językową i kulturową. Nieprzetłumaczalność językowa pojawia się w sytuacji, w której nie występuje zamiennik leksykalny lub syntaktyczny w języku docelowym odpowiadający danej jednostce językowej w języku źródłowym. Nieprzetłumaczalność kulturowa skupia się na tłumaczeniu nazw jednostek charakterystycznych dla społeczności językowej (np. posiłki, ubrania, zwyczaje, obyczaje, itp.) na drugi język, w którym te jednostki nie występują.

Teoretyczna część wystąpienia będzie skupiać się na przedstawieniu głównych definicji pojęcia nieprzetłumaczalności. Praktyczna część wystąpienia będzie odnosiła się do wybranych przykładów niepowodzeń ze strony tłumacza/tłumaczy w oddaniu właściwego tłumaczenia w zakresie m.in. idiomów, zdrobnień i tłumaczenia audiowizualnego (ang. AVT).

Końcowa część prezentacji będzie stanowić próbę wyjaśnienia, czy przytoczone przykłady oznaczają tylko brak kompetencji tłumacza/tłumaczy lub czy mogą już odzwierciedlać pojęcie nieprzetłumaczalności.

dr Dominik Kudła
Uniwersytet Warszawski

Lokalizacja gier wideo w Polsce – historia i stan obecny

Dynamiczny rozwój branży gier wideo w Polsce w ciągu ostatniej dekady nie byłby możliwy, gdyby produkcje polskich firm nie były wydawane w wielu wersjach językowych na całym świecie. Podstawą takiej strategii dystrybucyjnej jest proces lokalizacji – tworzenia wersji danej gry dostosowanych pod wieloma względami do potrzeb odbiorców z konkretnych rynków docelowych. Sukcesy takich firm, jak CD Projekt RED czy Techland, a przede wszystkim stały wzrost liczby graczy w Polsce sprawił, że język polski stał się jednym z kilkunastu czołowych języków, na które obecnie lokalizowane są gry na świecie.

W niniejszym referacie przedstawiony zostanie rozwój praktyk związanych z lokalizacją językową gier wideo w Polsce od pierwszych mniej lub bardziej

oficjalnych projektów po dziś. Uwaga zostanie poświęcona zarówno dostosowywaniu zagranicznych produkcji do potrzeb rynku polskiego, jak i tworzeniu nowych wersji polskich gier na potrzeby rynków zagranicznych. Ukazane zostaną najważniejsze tendencje dotyczące praktyk i modeli biznesowych oraz rozwiązań tłumaczeniowych stosowanych na polskim rynku na przestrzeni czterech dekad lokalizacji językowej w Polsce. Towarzyszyć im będą przykłady z gier reprezentujących różne gatunki gier, zakresy lokalizacji (ilość modyfikowanych elementów gry) oraz stopnie profesjonalizacji tłumaczy (zarówno lokalizacje oficjalne, jak i amatorskie).

19 XI 2022
sobota

Warszawa
Dobra 55

Konferencja naukowa *Polskie szkoły lingwistyki stosowanej – historia, status, perspektywy*

aula 1.008	9:00 – 9:45	Wykład plenarny Ewa Żebrowska (UW) <i>Językoznawstwo (stosowane): pomiędzy empiryzmem i aprioryzmem</i>
	9:45 – 10:30	Wykład plenarny Renata Dampc-Jarosz (UŚ) <i>Początek i koniec, czyli co kryje się za progiem? O uwodzeniu, formowaniu i poszukiwaniu w kontekście przemian kultury niemieckiej</i>
10:30 – 11:00		Przerwa
11:00 – 13:30		Obrady w sekcjach
13:30 – 14:45		Obiad
aula 1.008	14:45 – 15:30	Wykład plenarny Małgorzata Gaszyńska-Magiera (UW) <i>Przekład literacki i wędrówki pamięci. O przekładach prozy obozowej Jorgego Semprúna na hiszpański i polski</i>
	15:30 – 16:15	Wykład plenarny Agnieszka Biernacka (UW) <i>Tłumaczenie sądowe na odległość</i>
16:15 – 16:30		Przerwa
16:30 – 18:00		Obrady w sekcjach
18:00		Zakończenie konferencji

19 XI 2022
sobota

Warszawa
Dobra 55

Obrady w sekcjach | 11:00 – 13:30

Sekcja	A Język	C Kultura i literatura	D Glottodydaktyka	E1 Translatoryka	E2 Translatoryka
Sala	2.170	2.166	2.164	2.156	2.158
Moderacja	Olena Petraščuk	Magdalena Latkowska	Stanisław Dubisz	Ludmiła Szypielewicz	Agnieszka Biernacka
11:00 – 11:30	Irina Oukhvanova (UJK) <i>Szkota przyczynowo-genetycznego modelowania dyskursu jako przedstawiciel makrolingwistyki w jej stosowanej perspektywie</i>	Walentyna Sobol (UW) <i>Egodokumenty wybitnych uczonych jako fenomen światowej nauki</i>	Elżbieta Gajewska (UP) <i>Języki specjalistyczne, języki branżowe, języki zawodowe w kształceniu filologicznym</i>	Alicja Pstyga (UG) <i>Działania perswazyjne w przekładzie tekstów medialnych</i>	Maria Piotrowska (UJ) <i>Scenariusze przekładoznawstwa. Kompleksowa analiza statusu dyscypliny</i>
11:30 – 12:00	Maciej Durkiewicz (UW) <i>Przegląd włoskich słowników specjalistycznych metajęzyka lingwistyki</i>	Adam Elbanowski (UW) <i>O sztuce tłumaczenia tytułów na przykładzie współczesnej literatury latinoamerykańskiej</i>	Grażyna Strzelecka (UW) <i>Języki specjalistyczne na kierunku humanistycznym: wyzwania, problemy i perspektywy</i>	Łukasz Grabowski (UO) <i>O roli prozodii semantycznej w tłumaczeniu: rozważania teoretyczno-praktyczne</i>	Mariusz Marczak (UJ) <i>Efektywność kształcenia tłumaczy pod kątem wymagań rynku tłumaczeniowego: uczeniiane projekty zespołowe a praktyki tłumaczeniowe z perspektywy studenta</i>
12:00 – 12:30	Viktar Korbut (UW) <i>Słownictwo pierwszych gazet białoruskich „Nasza Dola” i „Nasza Niwa” w latach 1906–1907: zasoby białoruskie, neologizmy, polonizmy i rusycyzmy</i>	Joanna Piotrowska (UW) <i>Monometodologizm vs. interdyscyplinarność w badaniach nad recepcją: model podejścia kompleksowego</i>	Paulina Nowak-Korczy, Joanna Kozłowska (UŁ) <i>Praktyczna Nauka Języka Niemieckiego i Francuskiego w Biznesie i Administracji – program kursu języka specjalistycznego dla studentów Lingwistyki w Komunikacji Specjalistycznej</i>	Anna Matysek, Jacek Tomaszczyk (UŚ) <i>Sztuczna inteligencja w narzędziach parafrazowania tekstów w języku angielskim – porównanie wybranych aplikacji</i>	Maria Mocarz-Kleindienst (KUL) <i>Wielokulturowość jako obiekt opisu w audiodeskrypcji filmowej</i>
12:30 – 13:00	Jolanta Knieja (UMCS) <i>Lingwistyka stosowana na UMCS – wczoraj i dziś</i>	Elena Janchuk (UW) <i>„Morska” dusza Mariny Cwietajewej: o motywie morza w twórczości poetki</i>	Aleksandra Kalata-Zawłocka (UW) <i>Dydaktyka przekładu polskiego języka migowego w ILS jako krok milowy w kształceniu tłumaczy języka migowego w Polsce</i>	Małgorzata Kornacka (UW) <i>Programy CAT – nowy element klasycznego układu translatorycznego?</i>	Małgorzata Godlewska (UG) <i>Tłumaczenia audiowizualne z perspektywy lingwistyki kulturowej Farzada Sharifana</i>
13:00 – 13:30		Anna Warakomska (UW) <i>O roli języka niemieckiego w literaturze interkulturowej</i>	Adam Szeluga (UG) <i>Glottodydaktyczne uwarunkowania obcojęzycznych procesów rozumienia i konstytuowania znaczenia. Wybrane aspekty</i>	Hanka Błaszowska (UAM) <i>Transfer międzykulturowy tekstów marketingowych – tłumaczenie specjalistyczne, tłumaczenie marketingowe, lokalizacja czy transkreacja?</i>	Anna Rędzioch-Korkuz (UW) <i>Semiotyka w służbie przekładoznawstwa: pojęcie tekstu wczoraj i dziś</i>

Sekcja	Sala	Godzina
Język	2.170	11:00 – 13:30

prof. dr hab. Irina Oukhvanova
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Szkola przyczynowo-genetycznego modelowania dyskursu jako przedstawiciel makrolingwistyki w jej stosowanej perspektywie

Celem prezentacji jest przekazanie informacji o szkole naukowej CGA – szkole przyczynowo-genetycznego modelowania dyskursu jako makrojednostki badawczej – w szczególności o jej celach, metodologii badań, kierunkach i wynikach badań, a także o jej zespole badawczym, który ma charakter międzynarodowy i interdyscyplinarny. 'CGA' stawia sobie za cel rekonstrukcję sposobu organizacji i funkcjonowania typów dyskursów, czego efektem jest budowanie archetypowych i wariacyjnych modeli różnych typów dyskursów. Jej wartość dla lingwistyki stosowanej polega na tym, że budowane modele poszerzają naszą wiedzę na temat rzeczywistych dziedzin życia ludzi, zarówno nowych, jak i starych, a wraz z tym poszerzają możliwości nauczania wysoko wykwalifikowanych specjalistów w tych dziedzinach, tak jak szkoleniowi analitycy dyskursu w tym zakresie, do prowadzenia działań eksperckich.

dr Maciej Durkiewicz
Uniwersytet Warszawski

Przegląd włoskich słowników specjalistycznych metajęzyka lingwistyki

Artykuł podejmuje próbę dokonania oglądu włoskich słowników specjalistycznych poświęconych metajęzykowi lingwistyki. Tytułem wstępu podkreślona zostaje zwiększona uwaga, którą cieszy się w ostatnich latach kwestia metajęzyka lingwistyki we Włoszech, o czym świadczą publikacje naukowe poświęcone temu tematowi, jak również obecność leksyki specjalistycznej z dziedziny nauk o języku w słownikach ogólnych, zwłaszcza w słowniku Zingarelli, którego hasła językoznawcze zostają poddane syntetycznemu oglądowi. Następuje analiza makro- i mikrostruktury następujących słowników specjalistycznych: Dizionario di linguistica e di filologia, metrica, retorica; Dizionario di retorica e stilistica; Dizionario generale plurilingue del lessico metalinguistico; Enciclopedia dell'italiano.

mgr Viktor Korbut
Uniwersytet Warszawski

Słownictwo pierwszych gazet białoruskich „Nasza Dola” i „Nasza Niwa” w latach 1906–1907: zasoby białoruskie, neologizmy, polonizmy i rusycyzmy

Pierwsze gazety białoruskie: „Nasza Dola” i „Nasza Niwa” ukazywały się w Wilnie na początku XX wieku. Na ich łamach ukształtował się współczesny białoruski język literacki. Porównanie jego współczesnego zasobu i zasobu języka pierwszych białoruskich gazet pokazuje, że we współczesnym języku białoruskim zachowały się pewne słowa i pojęcia. W tym samym czasie wiele z nich wyszło z użycia. Jednocześnie we współczesnym języku pojawia się więcej białoruskich słów i neologizmów, zwłaszcza w słownictwie z życia społeczno-politycznego i kulturalnego. W języku 1906–1907 nie zaobserwowano stabilności terminologicznej, co wynikało z silnych wpływów polskich i rosyjskich: [na ministerstwa] zahraničných sprau (pol. ministerstwo spraw zagranicznych); ministerstwa narodnaho praswiaszczenia (ros. министерство народного просвещения); Ciapier Nowaju Zelandieju upraŭlajeć rada z narodnych deputatoŭ; sam narod [...] imi upraŭlaŭ cierz swaju „Radu” (pol. rada); Na sawiet mużykoŭ-deputatoŭ (ros. совет); polskimi i ruskimi literami (pol. litera); bukwy ścierlisia na paławinu (ros. буква). Język gazet białoruskich w latach 1906–1907 nie wykazywał tendencji do puryzmu..

dr Jolanta Knieja
Uniwersytet Marii-Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Lingwistyka stosowana na UMCS – wczoraj i dziś

W wystąpieniu zostanie zaprezentowany kierunek lingwistyka stosowana w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, który obchodzi w 2022 roku 21 lat. Autorka najpierw zaprezentuje początki istnienia tego kierunku, aby następnie przedstawić współczesny jego profil i w tym kontekście niemały dorobek.

Sekcja	Sala	Godzina
Glottodydaktyka	2.164	11:00 – 13:30

prof. UP dr hab. Elżbieta Gajewska
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Języki specjalistyczne, języki branżowe, języki zawodowe w kształceniu filologicznym

W potocznym ujęciu (patrz np. nazewnictwo kursów), określenia „języki specjalistyczne”, „branżowe” lub „zawodowe” bywają traktowane jako synonimiczne nazwy odnoszące się do technolektów używanych przez fachowców różnych dziedzin lub specjalności. Tym niemniej odsyłają one do różnych, to jest szerzej lub wężej wyodrębnionych grup specjalistów. Takie mniej lub bardziej precyzyjne zawężenie ma wpływ na identyfikację potrzeb, a w konsekwencji na dobór celów i treści kształcenia.

W tym świetle możemy przeanalizować propozycje kursów „praktycznej nauki języków specjalistycznych” proponowanych studentom filologii uniwersyteckich i zastanowić się nad zdobytymi przez absolwentów kompetencjami.

dr Grażyna Strzelecka
Uniwersytet Warszawski

Języki specjalistyczne na kierunku humanistycznym – wyzwania, problemy i perspektywy

Niniejszy referat podejmuje problemy i wyzwania nauczania języków specjalistycznych jako języków obcych na studiach filologicznych. Przedstawione zostają tu zajęcia z języków specjalistycznych prowadzone w Instytucie Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, których celem jest zarówno wykształcenie umiejętności językowych, jak i przekazywanie wiedzy zawodowej z wybranej dziedziny w formule CLIL (content and language). Nauczanie języków specjalistycznych połączone jest z ćwiczeniem umiejętności komunikacji międzykulturowej, która w późniejszym życiu zawodowym absolwentów będzie jednym z warunków sukcesu, przykładowo na zagranicznych rynkach. W tekście zwraca się uwagę na podejście zadaniowo-działaniowe w dydaktyce języków obcych, polegające na realizowaniu prawdziwych zadań z gospodarki jako elementu nauczania języka oraz podejmuje tematykę praktycznego profilu kształcenia uniwersyteckiego.

dr Paulina Nowak-Korcz
mgr Joanna Kozłowska
Uniwersytet Łódzki

„Praktyczna nauka języka niemieckiego i francuskiego stosowanego w biznesie i administracji” – program kursu języka specjalistycznego dla studentów Lingwistyki w Komunikacji Specjalistycznej

W ostatnich latach można zaobserwować rosnące zainteresowanie komunikacją specjalistyczną na kierunkach lingwistycznych. W ten trend wpisują się studia II stopnia na kierunku lingwistyka w komunikacji specjalistycznej, będące kontynuacją studiów I stopnia tj. lingwistyki dla biznesu. Taki kierunek kształcenia stanowi „próbę realizacji tzw. „trzeciej misji” uczelni wyższej, obejmującej współpracę z szeroko rozumianym otoczeniem społeczno- gospodarczym, a więc z sektorem przedsiębiorstw, sektorem publicznym oraz pozarządowym” (Goźdz-Roszkowski S., J. Makowski, 2015: 25). W istocie program nauczania języka specjalistycznego w ramach I stopnia podporządkowany został głównie zapotrzebowaniu ze strony sektora nowoczesnych usług dla biznesu (Makowski J., 2018). Z kolei celem lingwistyki w komunikacji specjalistycznej jest poszerzenie wiedzy oraz kompetencji studentów w zakresie umiejętności zdobywania, selekcji, przetwarzania, analizy i interpretacji danych oraz informacji w odniesieniu do tekstów specjalistycznych w obszarze języka angielskiego oraz drugiego języka obcego wykorzystywanych w kontekstach instytucjonalnych, obejmujących nie tylko biznes i korporacje, ale również administrację, urzędy oraz sądy. To właśnie aspekt dyskursu instytucjonalnego, który dotyczy zhierarchizowanej, urzędowo-prawnej sfery życia społecznego stanowi pewne novum w kształceniu języka specjalistycznego. Program studiów ma na celu specjalistyczne przygotowanie językowe, m. in. przyszłych urzędników i specjalistów w sektorze publicznym. Zamiarem auterek jest przedstawienie propozycji programu kursu „PNJN i PNJF w Biznesie i Administracji” w ramach lingwistyki w komunikacji specjalistycznej, kładąc nacisk na aspekt języka prawnego oraz dyskurs instytucjonalny.

dr Aleksandra Kalata-Zawłocka
Uniwersytet Warszawski

Dydaktyka przekładu polskiego języka migowego w ILS jako krok milowy w kształceniu tłumaczy języka migowego w Polsce

W procesie profesjonalizowania się zawodu tłumacza języka migowego w różnych krajach na świecie kluczową rolę odgrywała i nadal odgrywa edukacja, dzięki której przekład języka migowego uzyskał nowy status: stał się profesjonalną umiejętnością, przedmiotem badań i nauczania. Przez lata edukacja tłumaczy przybierała różne formy: od praktyki pod skrzydłami społeczności Głuchych, przez kursy, szkolenia i warsztaty, oferowane przez organizacje zawodowe tłumaczy, po programy uniwersyteckie.

Obecnie w Polsce istnieje jeden tylko program kształcący tłumaczy PJM na

poziomie akademickim. Są to trzyletnie studia pierwszego stopnia w Instytucie Lingwistyki Stosowanej UW, w ramach których studenci uczą się polskiego języka migowego jako języka C i zdobywają umiejętności tłumaczeniowe. Ścieżka z językiem migowym została włączona do programu nauczania prowadzonego dotychczas wyłącznie dla języków fonicznych. Jest to rozwiązanie nowatorskie, które dobitnie wskazuje na równość języków migowych względem fonicznych, znacząco podnosi też prestiż tak samego polskiego języka migowego, jak i zawodu tłumacza tego języka. Niesie jednak ze sobą wiele wyzwań wynikających przede wszystkim z odmiennej modalności języków fonicznych i migowych, która wymusza dostosowanie programów kształcenia, metod i materiałów dydaktycznych do specyfiki nauczania przekładu języka wizualno-przestrzennego. Jako że jest to pierwszy tak wymagający pod względem czasu i merytoryki program kształcenia tłumaczy PJM Polsce, wiele nowych doświadczeń zdobywamy w trakcie jego realizacji. Duże utrudnienie stanowi przy tym wciąż niski stan wiedzy na temat metod kształcenia tłumaczy języka migowego, trudności w zapewnieniu odpowiednio przygotowanej kadry dydaktycznej oraz ograniczone zasoby finansowe.

W swojej prezentacji postaram się przybliżyć uczestnikom konferencji specyfikę procesu kształcenia przyszłych tłumaczy języka migowego w oparciu o nasze dotychczasowe dwuletnie doświadczenie, zapowiedzieć wyzwania, z którymi będziemy mierzyć się na trzecim roku studiów i zaproponować dalsze kierunki udoskonalania naszego programu.

dr Adam Szeluga
Uniwersytet Gdański

Glottodydaktyczne uwarunkowania obcojęzycznych procesów rozumienia i konstytuowania znaczenia. Wybrane aspekty

Przedmiotem referatu są procesy rozumienia i tworzenia znaczeń w języku obcym w perspektywie glottodydaktycznej. Wychodząc od podstaw teoretycznych (semantyka kognitywna, lingwistyka antropocentryczna, konstruktywizm) przedstawione zostaną następujące aspekty ww. tematyki:

1. Najnowsze tendencje rozwojowe we współczesnej glottodydaktyce, ze szczególnym uwzględnieniem badań lingwistyki kognitywnej.
2. Specyficzne uwarunkowania procesów rozumienia w języku obcym (społeczno-kulturowe konteksty działania językowego, kod kulturowy).
3. Kognitywnie zorientowany model tworzenia i oddziaływania procesów kategoryzacji, obrazowania, tworzenia reprezentacji mentalnych w języku obcym, sieci radialnych pojęć i znaczeń.
4. Proces konstytuowania nowych reprezentacji mentalnych i poszerzania tym samym zakresu recepcji w systemie mówcy obcojęzycznego.
5. Najważniejsze kierunki aplikacji wyników badań lingwistyki kognitywnej w wybranych obszarach dydaktyki języka obcego (teorie glottodydaktyczne, cele nauczania, treści, metody i strategie nauczania, preparacja materiałów).

Sekcja	Sala	Godzina
Kultura i literatura	2.166	11:00 – 13:30

prof. dr hab. Walentyna Sobol
Uniwersytet Warszawski

Egodokumenty wybitnych uczonych jako fenomen światowej nauki

W referacie Egodokumenty wybitnych uczonych jako fenomen światowej nauki zanalizuję najważniejsze, moim zdaniem, autobiograficzne utwory od czasów dawnych do współczesnych. Szczególną uwagę zwracam na prace Normana Daviesa Sam o sobie i Franciszka Gruczy Moja droga do lingwistyki antropocentrycznej.

W toku przygotowania do wystąpienia na jubileuszowej konferencji naukowej „Polskie szkoły lingwistyki stosowanej – historia, status, perspektywy” zamierzam sprawdzić i udowodnić hipotezę, że najlepsze spowiedzi wybitnych naukowców mogą i powinny stać się okrasą nowej edycji nowoczesnej antologii: „Remarkable diaries. The world’s greatest diaries, journals, notebooks, and letters.” Foreword Professor Kate Williams. Contributors R.G.Grant, Andrew Humphreys, Esther Ripley, and Iain Zachek, First American Edition, New York 2020.

prof. UW dr hab. Adam Elbanowski
Uniwersytet Warszawski

O sztuce tłumaczenia tytułów na przykładzie współczesnej literatury latynoamerykańskiej

Tematem referatu są przekłady na język polski tytułów dzieł współczesnych pisarzy latynoamerykańskich. Tytuł utworu jest pierwszym wyzwaniem stojącym przed tłumaczem, zadaniem niezwykle ważnym i odpowiedzialnym, bowiem – jak dowodzi Umberto Eco – tytuł stanowi klucz interpretacyjny do utworu. Problematyka tytułów w przekładzie na język polski będzie omówiona na przykładzie wybitnych współczesnych autorów latynoamerykańskich, takich jak: Julio Cortázar, Jorge Luis Borges, Gabriel García Márquez, Alejo Carpentier, Miguel Ángel Asturias, Mario Vargas Llosa, Guillermo Cabrera Infante, João Guimarães Rosa. Polskie tłumaczenia wybranych tytułów będą uzupełnione innymi wersjami językowymi – angielską, francuską, portugalską i włoską.

dr Joanna Piotrowska
Uniwersytet Warszawski

***Monometodologizm vs. interdyscyplinarność w badaniach nad recepcją:
model podejścia kompleksowego***

W badaniach nad recepcją (obcokulturową) dominujący pozostaje monometodologizm (np. metoda biograficzna). Tymczasem bardziej produktywnie wydaje się podejście kompleksowe, polegające na wykorzystaniu metod literaturoznawczych (np. z zakresu poetyki historycznej), językoznawczych (np. z zakresu stylistyki funkcjonalnej) i kulturoznawczych (np. transfer kulturowy M. Espagne'a – M. Wenera). Punktem wyjścia będzie w moim wystąpieniu rozróżnienie dwóch typów procesów recepcyjnych: recepcji autora i recepcji tekstu. W dalszej części zatrzymam się na specyfice recepcji autora. Ilustracją do proponowanych założeń będą polskie, angielskie, czeskie i rosyjskie teksty prasowe dotyczące węzłowych wydarzeń z biografii Lwa Tołstoja – jubileuszu osiemdziesięciolecia (1908) oraz opuszczenia Jasnej Polany (1910).

dr Elena Janchuk
Uniwersytet Warszawski

„Morska” dusza Mariny Cwietajewej: o motywie morza w twórczości poetki

W wystąpieniu zostanie przedstawiona systemowa analiza motywu morza na materiale twórczości Mariny Cwietajewej. Zadanie badawcze polega na prześledzeniu, w jaki sposób leksem morze uczestniczy w procesie tworzenia sensów poetyckich, w celu udowodnienia szczególnego znaczenia tego motywu jako ważniejszego składnika twórczego myślenia, światopoglądu i indywidualności twórczej rosyjskiej poetki. Artykuł na obszernym materiale (około 1070 przykładów), zaczerpniętych z tekstów poetyckich i prozatorskich, zbada ważniejsze znaczenia motywu morza i ich cechy funkcjonalne w indywidualnym obrazie świata Cwietajewej. Morze, nie tracąc specyfiki naturalnej, staje się jednym z ważnych narzędzi metaforyzacji procesów i zjawisk nie tylko fizycznego, ale także duchowego świata poety.

prof. UW dr hab. Anna Warakomska
Uniwersytet Warszawski

O roli języka niemieckiego w literaturze interkulturowej

W Niemczech żyje i tworzy coraz więcej autorów, których rodziny nie pochodzą z tego kraju. Ich rodzice często nie władają niemiecką albo posługują się tym językiem jedynie w stopniu umożliwiającym porozumienie. Mimo to autorzy ci odnoszą sukcesy literackie nie tylko w Niemczech, ale też na świecie. Zjawisko to wydaje się ciekawe samo w sobie, a jako jeszcze bardziej interesujące jawią się

narracje wykorzystujące temat przyswajania języka przez imigrantów. W moim artykule chciałbym przedstawić kilka przykładów podobnej twórczości i zastanowić się nad pytaniem, czy można je zaliczyć do literatury niemieckiej, z czym wydają się mieć problem sami użytkownicy tego języka.

Sekcja	Sala	Godzina
Translatoryka	2.156	11:00 – 13:30

prof. dr hab. Alicja Pstyga
Uniwersytet Gdański

Działania perswazyjne w przekładzie tekstów medialnych

Teksty medialne podlegają w przekładzie najczęściej kompresji, skracaniu, zmianom w przestrzeni multimodalnej, niekiedy znacząco odbiegając od tekstów wyjściowych. Zmieniać może się także funkcja komunikacyjna tekstu przełożonego, który jest przygotowany z myślą o innym czytelniku i w nowej przestrzeni, w nowych uwarunkowaniach komunikacyjnych może realizować inne funkcje niż oryginał. Badania przestrzeni międzytekstowej i rzeczywistości tekstowej (tekstowych), w przekładzie kreowanych w ramach działań podporządkowanych oddziaływaniu na odbiorcę, wykazują również podejmowanie działań perswazyjnych, w których różne składniki mogą ujawniać sugestywny potencjał. W tym wypadku nie chodzi o perswazyjny wymiar oryginału, lecz o perswazyjność, która pojawia się w przekładzie i stanowi swoistą nadwyżkę względem oryginału.

Zagadnienia te są rozpatrywane na podstawie polskich tłumaczeń publicystyki rosyjskiej.

prof. dr hab. Łukasz Grabowski
Uniwersytet Opolski

O roli prozodii semantycznej w tłumaczeniu: rozważania teoretyczno-praktyczne

Prozodia semantyczna należy do pojęć językoznawczych, które nie doczekały się wyczerpujących badań z punktu widzenia teorii i praktyki tłumaczenia. Choć przyjmuje się, że mechanizm regulujący prozodię semantyczną osadzony jest w łączyliwości wyrazów, to samo jej pojęcie jest różnie definiowane przez językoznawców: stała aura znaczeniowa, która otacza daną formę (wyraz) „promieniując” od wyrazów współwystępujących (Louw 1993); rozlewanie się zabarwienia konotacyjnego poza granice pojedynczych wyrazów (Partington

2004); kiedy użycia danego słowa wiąże się z wyrażeniem postawy względem czegoś lub znaczenia pragmatycznego, wtedy mowa o prozodii semantycznej (Sinclair 1991). Intuicyjne wrażenie, że prozodia semantyczna stanowi dodatkową, trudno uchwytną i niebezpośrednio obserwowalną warstwę znaczenia sprawia, że wspomniane zjawisko może sprawiać problemy w przyswajaniu języka drugiego/ obcego tudzież w praktyce tłumaczenia. W niniejszym wystąpieniu chciałbym zaprezentować kilka przykładów empirycznych, ilustrujących rolę prozodii semantycznej w przekładzie, a także zastanowić się nad szerszym zastosowaniem tego pojęcia w badaniach opisowych i eksploracyjnych nad tłumaczeniem. Na koniec chciałbym zastanowić się nad wpływem prozodii semantycznej na jakość i odbiór tłumaczenia, a także nad jej zastosowaniem w dydaktyce przekładu.

dr Anna Matysek
prof. UŚ dr hab. Jacek Tomaszczyk
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Sztuczna inteligencja w narzędziach parafrazowania tekstów w języku angielskim – porównanie wybranych aplikacji

Sztuczna inteligencja znajduje zastosowanie w wielu dziedzinach, branżach i obszarach praktycznej działalności człowieka. Korzyści płynące z zastosowania tej technologii są widoczne również w przetwarzaniu języka naturalnego. Algorytmy sztucznej inteligencji usprawniają pracę tłumacza, umożliwiają tematyczną kategoryzację tekstów i indeksację dokumentów, a także ułatwiają tworzenie, streszczanie oraz parafrazowanie wypowiedzi. Ta ostatnia funkcja jest szczególnie użyteczna podczas pisania tekstów naukowych, w których często pojawia się potrzeba parafrazowania zamiast dosłownego cytowania tekstu. Parafrazowanie wypowiedzi specjalistycznych nie jest łatwe, zwłaszcza w języku obcym, dlatego aplikacje parafrazujące są przydatnym narzędziem dla naukowców, którzy przekazują swoją wiedzę w publikacjach naukowych. W prezentacji przedstawimy możliwości, jakie daje sztuczna inteligencja w parafrazowaniu tekstów. Aplikacje, które zaprezentujemy, tworzą parafrazy, które nie ograniczają się tylko do zastępowania słów synonimami, ale są wynikiem głębszej analizy strukturalno-semantycznej wypowiedzi. Wśród wybranych przez nas aplikacji wykorzystujących sztuczną inteligencję znalazły się m.in.: Jasper, Quillbot oraz WordAI.

dr Małgorzata Kornacka
Uniwersytet Warszawski

Programy CAT – nowy element klasycznego układu translatorycznego?

Celem wystąpienia jest zbadanie, czy pojawienie się programów CAT (Computer-assisted translation tools) wymaga aktualizacji schematu klasycznego układu translatorycznego.

1. Czy programy te powinny zostać wprowadzone do układu obok tłumacza?
2. Czy wstępnie przygotowany (pre-translated) przez te programy tekst powinien zostać wprowadzony do układu obok tekstu oryginału i tekstu tłumaczenia?

3. Czy „lingwistyczne aktywa” (linguistic assets) tych programów – czyli pamięci tłumaczeniowe, glosariusze, listy tłumaczeń zakazanych (czarne listy), listy tłumaczeń preferowanych, listy elementów „przenoszonych” bez zmiany z tekstu oryginału do tekstu tłumaczenia (placeables) – powinny zostać wprowadzone do układu, a jeżeli tak, to w którym miejscu?

dr Hanka Błaszowska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Transfer międzykulturowy tekstów marketingowych – tłumaczenie specjalistyczne, tłumaczenie marketingowe, lokalizacja czy transkrecja?

Teksty marketingowe obejmujące szerokie spektrum gatunków, jak np. broszury wizerunkowe, katalogi zawierające ofertę firmy, banery marketingowe, treści mailingu marketingowego, strony WWW, hasła reklamowe, magazyny dla klientów, biuletyny dla pracowników i wiele innych, stanowią znaczną część tekstów tłumaczonych każdego dnia w praktyce zawodowej przez profesjonalnych tłumaczy. Temu szerokiemu i zróżnicowanemu obszarowi transferu tekstów marketingowych teoria tłumaczenia nie poświęca należytej uwagi, skupiając się głównie na tekstach reklamowych. Niniejszy referat poszerza tę perspektywę o inne gatunki tekstów marketingowych, jak teksty internetowe i magazyny dla klientów, na przykładzie marki motoryzacyjnej i pary językowej polski i niemiecki, starając się odpowiedzieć na tytułowe pytanie, czym jest transfer międzykulturowy tekstów marketingowych. Rozważaniom towarzyszy refleksja nad relacją między teorią a praktyką przekładu w związku z postępującą dywersyfikacją usług językowych w branży tłumaczeniowej przy jednoczesnym dalszym rozszerzaniu znaczenia pojęcia „tłumaczenie” w teorii. Tym samym podejmowany temat odnosi się do aspektów praktycznych i wpisuje w zakres zainteresowań translatoryki aplikatywnej jako jednego z obszarów lingwistyki stosowanej.

Sekcja	Sala	Godzina
Translatoryka	2.158	11:00 – 13:30

prof. UJ dr hab. Maria Piotrowska
Uniwersytet Jagielloński

Scenariusze przekładoznawstwa. Kompleksowa analiza statusu dyscypliny

Podjęte studium konceptualne zajmuje się przeanalizowaniem statusu translatoryki/przekładoznawstwa w obrębie nauk humanistycznych w Polsce w odniesieniu do kontekstów zagranicznych, a szczególnie europejskiej sceny Translation Studies. W analizie podane jest nawiązanie do aktualizacji mapy Holmesa i Toury'ego (wg Vandepitte 2008) i krótki szkic genezy przekładoznawstwa, jako nauki opierającej się na korzeniach zarówno literackich, jak i językoznawczych. Głównym celem studium jest rozważenie ontologii przekładoznawstwa, zakresu i charakteru współczesnych empirycznych i stosowanych badań przekładoznawczych, a także syntetyczne przedstawienie wyzwań, jakie niesie ich inter-, trans- i multi-dyscyplinarny charakter. Studium opiera się na przeglądzie wybranych opracowań bibliometrycznych i kluczowych dla rozwoju dziedziny publikacji znaczących wydawnictw międzynarodowych (czasopism i monografii) oraz tematyce 10 kongresów Europejskiego Stowarzyszenia Translatologicznego EST.

dr Mariusz Marczak
Uniwersytet Jagielloński

Efektywność kształcenia tłumaczy pod kątem wymagań rynku tłumaczeniowego: uczelniane projekty zespołowe a praktyki tłumaczeniowe z perspektywy studenta

We współczesnej dydaktyce przekładu zauważyć można silne dążenie do profesjonalizacji procesu kształcenia tłumaczy (Kerremans i van Egdom, 2018), zapisane w wybranych dokumentach edukacyjnych, np. w ramach kompetencji określonych dla programu europejskich studiów drugiego stopnia w dziedzinie tłumaczeń pisemnych (ang. European Master's in Translation). Z jednej strony ma to pozwolić studentom kierunków przekładoznawczych na rozwijanie niezbędnych kompetencji zawodowych, zaś z drugiej przygotować ich do skutecznego funkcjonowania na rynku usług tłumaczeniowych, a nawet zaistnienia na nim (van Egdom i in. 2020). Nauka realizowana w odpowiedzi na powyższe założenia często opiera się na koncepcji uczenia się przez doświadczenie (Kiraly, 2016; Kerremans i van Egdo, 2018) i obejmuje urozmaicone formy pracy, takie jak: zakładanie i prowadzenie symulowanych biur tłumaczeń (van Egdom i in.

2020), realizację zespołowych projektów tłumaczeniowych dla autentycznych klientów (Kiraly, 2016; Marczak, 2017; Santafe, 2018), a także, zalecane np. przez Orlando (2016), staże i praktyki studenckie, odbywające się w biurach tłumaczeń. Co ciekawe, nauka często odbywa się na zasadzie współzawodnictwa. I tak, studenci Vrije Universiteit Brussel zakładają symulowane biura tłumaczeń, a ich zadaniem jest wykazanie przewagi nad konkurencją (van Egdom et al. 2020). W podobnym trybie pracują ich koledzy z University w Exter w Anglii, którzy uczestniczą w projekcie pod nazwą Translation Business Project. Z kolei University of Essex organizuje w ramach zajęć cykliczny konkurs tłumaczeniowy, w ramach którego studenci wykonują tłumaczenia zespołowe dla klientów zewnętrznych przy współpracy z profesjonalnymi biurami tłumaczeń (University of Essex, 2014; 2015; Wetranslate, 2019). Przykładem systemowego rozwiązania w zakresie praktyk zawodowych jest sponsorowany przez Unię Europejską projekt EGPS, angażujący w proces kształcenia tłumaczy zarówno uczelnie, jak i pracodawców z rynku tłumaczeniowego (Astley and Torres Hostench, 2017; Massey i Kiraly, 2019). Niniejszy referat przedstawia wyniki badania porównującego efektywność procesu kształcenia tłumaczy pod kątem wymagań rynku tłumaczeniowego z perspektywy studentów, którzy uczestniczyli w obu formach kształcenia: uczelnianej, obejmującej realizację zespołowego projektu tłumaczeniowego dla klienta zewnętrznego, oraz pozauczelnianej, w trybie praktyk studenckich.

prof. KUL dr hab. Maria Mocarz-Kleindienst
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Wielokulturowość jako obiekt opisu w audiodeskrypcji filmowej

Wielojęzyczność we współczesnych filmach staje się normą. Niektórzy badacze mówią o swoistym zwrocie wielojęzycznym w kinematografii (np. Berger, Komori 2010; Beseghi 2017; Bleicherbacher 2008; Gargiulo 2020; Monti 2014). Obecność więcej niż jednego języka w dialogach filmowych jednocześnie oznacza obecność wielokulturowych reprezentacji wizualnych (np. bohaterów kilku narodowości). Zasadne zatem wydaje się pytanie: jak często i w jaki sposób przekazuje się takie obrazy osobom z dysfunkcją wzroku za pośrednictwem audiodeskrypcji (AD)? Jakie językowe opisy odnoszące się do filmowych obrazów rejestrujących zjawiska wielokulturowe spotykamy w AD? W celu odpowiedzi na powyższe pytania w proponowanym wystąpieniu zostaną przeanalizowane filmy z rosyjsko- i niemieckojęzyczną AD.

dr Małgorzata Godlewska
Uniwersytet Gdański

Tłumaczenia audiowizualne z perspektywy lingwistyki kulturowej Farzada Sharifiana

Wiodącym tematem referatu jest analiza tłumaczeń audiowizualnych w formie napisów filmowych pochodzących z kilku współczesnych seriali amerykańskich. Metodologia badań opiera się na głównych założeniach metody opisowych badań przekładu Gideona Toury'ego (2012) oraz lingwistyce kulturowej Farzada Sharifiana (2017). Interdyscyplinarna perspektywa badawcza Sharifiana, czerpiąca z antropologii, kognitywistyki oraz lingwistyki, postuluje nieodłączność badań o języku i kulturowych konceptualizacjach, które leżą u podstaw jego użycia. Autorka analizuje jednostki tłumaczeniowe filmów wykorzystując teoretyczny model analizy Sharifiana, zbudowany na narzędziach kulturowych schematów, kategorii i, w szczególności, metafor, interpretując przesunięcia w tłumaczeniu języka audiowizualnego aktualizowanego przez kulturowe konceptualizacje.

dr Anna Rędzioch-Korkuz
Uniwersytet Warszawski

Semiotyka w służbie przekładoznawstwa: pojęcie tekstu wczoraj i dziś

Pojęcie tekstu jest niewątpliwie kluczowe w dziedzinie przekładoznawstwa: jest to jeden z centralnych elementów różnych układów translacyjnych, które w dużym uproszczeniu opierają się na operacji transferu między dwiema przestrzeniami znakowymi. Podobnemu uproszczeniu poddawana jest definicja pojęcia „tekst” – na przestrzeni lat przekładoznawcy sugerowali dość oczywiste definicje. Za przykład może posłużyć wniosek Shreve'a (2018: 173), który twierdzi, że tekst to zarówno przedmiot procesu tłumaczenia, jak i jego produkt, lub stwierdzenie Rogers (2015: 59), która zauważa, że tekstem jest wszystko to, co podlega tłumaczeniu niezależnie od przyjętej definicji.

Takie sformułowania mogą sugerować, że precyzyjna definicja nie jest potrzebna, ponieważ w gruncie rzeczy tłumacz wie, z czym ma do czynienia. Wrażenie to może potęgować także obecny stan badań nad przekładem, gdzie obserwuje się tendencję do odrzucania pewnych pojęć lub zastępowania ich nowymi terminami, które mają lepiej odzwierciedlać rzeczywistą praktykę. Przekładoznawcy coraz częściej piszą o tekstach multimodalnych, multi-, poli- czy plurisemiotycznych, podejmując próbę włączenia elementów niejęzykowych do „tradycyjnego” rozumienia tekstu. Wśród nowych terminów warto wspomnieć o ikonotekście, wersji wyjściowej i docelowej czy kompleksie semiotycznym.

Tymczasem za Sütiste i Toropem (2007: 193; zob. także Holmes 1988/1994: 100) należy stwierdzić, że jasna definicja pojęcia „tekst” jest konieczna dla zdefiniowania obiektu badań przekładoznawstwa i tym samym zapewnienia pewnej autonomiczności dyscypliny. Dlatego konsolidacja dotychczasowych

wniosków wydaje się konieczna. Referat będzie próbą znalezienia pewnych cech wspólnych wybranych definicji i podejść. Punktem wyjścia będą definicje, tworzone w ramach przekładoznawstwa polskiego i zagranicznego, przede wszystkim w nurcie strukturalistyczno-semiotycznym. Tym samym definicje tworzone na początkowych etapach rozwoju przekładoznawstwa zostaną zestawione z obecnym stanem wiedzy, co pozwoli odpowiedzieć na pytanie, jak można rozumieć tekst we współczesnym przekładoznawstwie. Zaprezentowana definicja oparta będzie przede wszystkim na założeniach teorii semiotyki kultury Łotmana oraz teorii kategorii uniwersalnych Peirce'a. Ponadto referat będzie stanowił przyczynek do dyskusji na temat zasadności wprowadzania nowych terminów do przekładoznawstwa oraz potrzeby ujednoczenia terminologii w ramach dyscypliny.

19 XI 2022
sobota

Warszawa
Dobra 55

Obrady w sekcjach | 16:30 – 18:00

Sekcja	A Język	D Glottodydaktyka
Sala	2.170	2.166
Moderacja	Grażyna Mańkowska	Elżbieta Gajewska
16:30 – 17:00	Adam Jaskólski (UW) <i>Konstrukcje przyimkowe ze znaczeniem temporalnym w gwarze mieszkańców wsi Wierszyna na Syberii</i>	Jolanta Hinc, Adam Jarosz (UG) <i>O gamifikacji w edukacji językowej na poziomie akademickim – perspektywa wykładowcy</i>
17:00 – 17:30	Maria Onyschuk (Narodowy Pedagogiczny Uniwersytet Dragomanowa, Kijów) <i>Adnotowane korpusy narodowych języków ukraińskiego i polskiego: zasady zawierania i możliwości zastosowania w działalności tłumaczeniowej</i>	Katarzyna Gajda (UW) <i>Od nauczania wspomagane go komputerowo do zgrzywalizowanych aplikacji językowych w nauczaniu języków obcych</i>
17:30 – 18:00	Marta Koziątek (UW) <i>Przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu na uczelni. Informator Uniwersytetu Warszawskiego, czyli jak NIE pisać</i>	Aleksandra Makowska (UŁ) <i>Projekty licencjackie na Lingwistyce dla biznesu – nowe perspektywy w nauczaniu</i>

Sekcja	Sala	Godzina
Język	2.170	16:30 – 18:00

dr Adam Jaskólski
Uniwersytet Warszawski

Konstrukcje przyimkowe ze znaczeniem temporalnym w gwarze mieszkańców wsi Wierszyna na Syberii

Wieś Wierszyna powstała w latach 1908–1910 w wyniku dobrowolnego osiedlania się ochotników z obszarów Zagłębia i Małopolski. Mieszkańcy Wierszyny są społecznością bilingwalną i w zależności od sytuacji komunikacyjnej używają polskiej gwary lub języka rosyjskiego. Mieszkańcy Wierszyny posługują się polszczyzną w odmianie gwarowej i ogólnej. Odmiana gwarowa polszczyzny jest kontynuacją gwar z różnych części Małopolski. Funkcjonująca w warunkach wyspy językowej gwara polskiej społeczności w Wierszynie podlega silnemu wpływowi języka rosyjskiego, głównie na poziomie leksykalnym i syntaktycznym. Celem wystąpienia jest analiza używanych w gwarze mieszkańców Wierszyny konstrukcji przyimkowych ze znaczeniem temporalnym, zwłaszcza pod kątem wpływu języka rosyjskiego w tym zakresie.

dr Maria Onyshchuk
Narodowy Pedagogiczny Uniwersytet Dragomanowa w Kijowie, Ukraina

Adnotowane korpusy narodowych języków ukraińskiego i polskiego: zasady zawierania i możliwości zastosowania w działalności tłumaczeniowej

Raport poświęcony jest opisowi Generalnego Okręgowego Korpusu Adnotacji Języka Ukraińskiego (GRAK) oraz Narodowego Korpusu Języka Polskiego NKJP. Oba są dużymi reprezentatywnymi, ustrukturyzowanymi zbiorami wielogatunkowych tekstów analizowanych języków, którym towarzyszą programy pozwalające na budowanie własnych podkorpusów w oparciu o korpus, wyszukiwanie słów, form gramatycznych i ich kombinacji (kolokacji), wykonywanie częściowych znaczników językowych i próbkowanie wyszukiwania oraz uzyskiwanie różnych informacji statystycznych. Omówiono kwestię zastosowania podejścia leksykalno-gramatycznego do badania podobnych i różnych reprezentacji kategorii jednostek językowych w tych korpusach tekstów metodą tekstów przekładowych opartych na konkordancjach występujących w analizowanych językach.

mgr Marta Koziatek
Uniwersytet Warszawski

Przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu na uczelni. Informator Uniwersytetu Warszawskiego, czyli jak NIE pisać

Niniejszy referat pt.: Przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu na uczelni. Informator Uniwersytetu Warszawskiego, czyli jak NIE pisać poświęcony będzie analizie językoznawczej niektórych zapisów, zawartych w dokumencie pod nazwą Przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu na uczelni. Informator Uniwersytetu Warszawskiego, który powstał i został opublikowany na Uniwersytecie Warszawskim w roku akademickim 2020/2021. Szczególna uwaga zostanie skierowana na stronę trzynastą wspomnianego dokumentu, zawierającą informacje na temat „akceptowanych” oraz „zabronionych” i „nieakceptowanych” relacji między członkami społeczności akademickiej w myśl wspomnianego pisma.

W wystąpieniu wskazane zostaną niedociągnięcia językowe czy wręcz absurdy, które zawiera owo źródło, a które prowadzą do problemów prawnych. W referacie rozważone zostaną kwestie tam poruszone, a sformułowane w nietrafny sposób, zawierające absurdalne sformułowania, nieuzasadnione implikatury, niezrozumiałe elipsy, dające pole do domysłów i dowolnej interpretacji. Poddane zostaną dyskusji problemy definicji użytych słów czy twierdzeń, ingerencji instytucji (uczelni) w życie osobiste jednostki (członka społeczności akademickiej) czy też zakresu problematyki ww. dokumentu – czy traktuje on o nierównym traktowaniu, mobbingu czy molestowaniu.

Podsumowanie referatu zawierać będzie wnioski z przeprowadzonej analizy, m.in. o stopniu sfeudalizowania akademickiej drabiny społecznej, a także o tym, że rzeczą ludzką jest błędzić, ale diabelską w tym błędzie trwać.

Sekcja	Sala	Godzina
Glottodydaktyka	2.166	16:30 – 18:00

dr Jolanta Hinc
dr Adam Jarosz
Uniwersytet Gdański

O gamifikacji w edukacji językowej na poziomie akademickim – perspektywa wykładowcy

Gamifikacja to jedno z narzędzi służących podniesieniu atrakcyjności zajęć języka obcego. Pełni różne funkcje, między innymi funkcję ożywienia (urozmaicenia)

procesu nauczania, podniesienia motywacji, stworzenia przyjaznej atmosfery oraz integracji. Jest także wykorzystywana do ćwiczenia poszczególnych sprawności i struktur językowych. Jako element procesu dydaktycznego gamifikacja jest niekiedy jednym z kryteriów oceny pracy wykładowców szkół wyższych w formularzu oceny studenckiej. Refleksja niniejszego referatu skupia się wokół pytania o postrzeganie gamifikacji jako (nieodzownego?) elementu procesu dydaktycznego przez nauczycieli akademickich. Autorzy przedstawiają wyniki ankietyzacji pracowników naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu Gdańskiego, zajmujących się edukacją językową, którzy wypowiedzieli się na temat stosowania na swoich zajęciach gier językowych, ich funkcji i efektywności, ich odbioru przez studentów, związku ze studiowanym kierunkiem oraz przedmiotem, a także na temat zasadności wprowadzania gamifikacji jako kryterium oceny pracy nauczyciela przez studentów.

mgr Katarzyna Gajda
Uniwersytet Warszawski

Od nauczania wspomaganego komputerowo do zgrywalizowanych aplikacji językowych w nauczaniu języków obcych

Powszechne stosowanie nowoczesnych technologii przez młode pokolenie wymusza zmiany w edukacji i dydaktyce językowej. Wykorzystanie aplikacji dydaktycznych, zarówno internetowych, jak i mobilnych nie jest już kwestią uatrakcyjniania zajęć i dostosowania dydaktyki do tzw. „cyfrowych tubylców”, lecz rzeczywistością. Niniejszy referat ma na celu przegląd wykorzystywanych technologii mobilnych i internetowych w nauczaniu języków obcych, zapoznanie się z najnowszymi badaniami w tym obszarze oraz scharakteryzowanie najlepszych narzędzi i technologii możliwych do wykorzystania w dydaktyce języków obcych. Autorka omówi historię CALLu (Computer Assisted Language Learning) i MALLu (Mobile Assisted Language Learning), scharakteryzuje współczesne modele wdrażania technologii mobilnych do edukacji językowej oraz przedstawi analizę skuteczności wybranych aplikacji językowych. Szczególna uwaga zostanie udzielona możliwościom i efektywności aplikacji Duolingo, uznawanej za najbardziej reprezentatywną platformę wśród zgrywalizowanych aplikacji językowych wśród młodego pokolenia.

dr Aleksandra Makowska
Uniwersytet Łódzki

Projekty licencjackie na lingwistyce dla biznesu – nowe perspektywy w nauczaniu

Dynamicznie zmieniający się rynek pracy stawia nowe wyzwania instytucjom edukacyjnym, które kształcą profesjonalistów. Ich zadaniem jest bowiem sprostać tym wymaganiom, by wykształceni absolwenci byli jak najlepiej przygotowani do

wykonywania obowiązków zawodowych. Dlatego też odpowiedzią Uniwersytetu Łódzkiego na potrzeby rynku jest kierunek lingwistyka dla biznesu, trzyletnie interdyscyplinarne studia licencjackie o profilu praktycznym, które łączą elementy biznesowe z umiejętnościami językowymi. Studenci nabywają bowiem wiedzę z dziedzin biznesowych, która w połączeniu ze znajomością dwóch języków nowożytnych: języka angielskiego i drugiego języka, tj. niemieckiego, francuskiego lub rosyjskiego na poziomie B2+, daje absolwentom przewagę na rynku pracy.

Wystąpienie to poświęcone jest metodzie prowadzenia projektów licencjackich, które są ukoronowaniem procesu edukacyjnego. Przygotowywane one są w postaci projektu licencjackiego w grupach projektowych, mają praktyczny charakter oraz integrują wiedzę zdobytą na różnych zajęciach w trakcie studiów. Jest to nowatorskie podejście do kształcenia specjalistów, ponieważ odzwierciedla ono nowoczesne trendy w nauczaniu: łączenie elementów tutoringu, metody problemowej, projektowej z zarządzaniem projektami. Studenci mają za zadanie zdefiniować praktyczny problem i rozwiązać go za pomocą naukowych metod badawczych, a na podstawie uzyskanych wyników opracować fizyczny produkt. W trakcie tworzenia pracy, prowadzący seminarium jest jedynie coachem, wspierającym cały proces, a studenci wybierają zarówno temat, metody badawcze, jak i materiały, które będą użyte do jej powstawania. Innowacyjny charakter prac licencjackich na L4B przejawia się więc na wielu płaszczyznach: interdyscyplinarnym podejściu do prowadzenia seminarium, integracji wiedzy z różnych dziedzin nauki, sposobie pisania pracy, jej praktycznym charakterze czy chociażby opracowanym produkcie. Ponadto projekty licencjackie na L4B stanowią symulację potencjalnych sytuacji w miejscu pracy, dlatego też mogą one wyznaczać nowe trendy w kształceniu profesjonalistów.

Dziękujemy